

Vai lūdnas, lūdnas jaunas berniukas
Svetimajam šatele, ne savo tėviskėle.
Oi, kad sugrįščiau savon šatele.
Laimužę atraščiau, širdelę nuramin-
čiau..."

Lietuvių liaudies daina

1

Liburiai

Lietuvos
nacionalinė
M. Mažvydo
biblioteka

LIETUVIŲ SAVAITRAŠTIS

Nr. 39 (98)

Augsburgas, 1947 m. rugsėjo mėn. 27 d.

III metal

MILIJARDŲ AR KŪRYBINIO VADOVAVIMO?

JAV pasekretoris ūkio reikalams William Clayton, prieš ateidamas į valstybės departamentą, buvo sėkmingas medvilnės biznierių, atseit, žmogus, įpratęs į reikalus žiūrėti blaiviomis realisto akimis. Todėl nėra pagrindo tarti, kad akla panika jam būtų padiktavusi iš Paryžiaus alarminiškai šūktelti valstybės departamentui, jog įėjus Europa dar šiemet negaus iš JAV bent 2,5 milijardų dolerių „bėdos pagalbos“, tai europiniuose reikaluose įvyks spro-gimas.

Claytonas pavojaus sireną tepaleido po išsamių pasitarimų su JAV ambasadoriais Vakarų Europos sostinėse — Douglas, Caffery ir Murphy. Amerikiečių diplomatai posėdžiavo Paryžiuje, kur, galima sakyti, tuoj už sienos gretimame kambaryje mūsų kontinento 16-kos valstybių ekonomistai tarėsi dėl bendro europinio plano JAV pagalbai realizuoti tokiu būdu, kad 1951 m. Europa jau būtų ūkiškai atsistojusi ant kojų ir toliau jau galėtų savaranki ir pajėgi dalyvauti normaliaame pasaulio ūkio santykiavime.

Kai Marshallis birželio 5 d. Harvardo universitete paskelbė savo planą, jis turėjo galvoj, kad Europos valstybės, sunkumų prispaustos, pagaliau išardys jas skiriančius barjerus ir sukurs ką nors panašų į jungtinį Europos ūkį, sudės krūvon savo išteklius, sudarys Europos muitų uniją ir nuosekliai žengs į politinį Europos apjungimą. Marshallis manė, kad visą Europos kontinentą apimančio ūkinio veikimo erdvės bus galima veiksmingai pritaikyti amerikietiniams masinės gamybos metodus, kurių dėka ir didžiulė Europos paklausa per keletą metų — sakysim, iki 1951 m. — galėtų būti pasotinta. Amerikiečiai atrodė linkę į tokį biznį investuoti savo kapitalus, nes Europos ūkio atsigaivimas, pirmia, atpalaiduotų JAV nuomlžinių išlaidų šalpos reikalus; antra, atkutus Europą vėl

pasidarytų rinka JAV gaminiam.

Girdėti, Paryžiaus konferencija parengusi apie 21 milijardo dolerių sumą, kuri bus pasiūsta į Vašingtoną su lydimuoju raštu į patvirtinti. Sako kad Europos ekonomistai išvyk buvo užsiprašę net 29 milijardų, bet tas pats Claytonas jiems diskrečiai pašnibždėjęs, kad tokios sumos JAV kongresas kaip gyvas nepatvirtins; jis paminėjęs 15 milijardų, pastebėdamas, kad ir tada JAV biudžetą per ketveris metus tektų vis padidinti 25%. Paryžiaus konferencininkai šitą Claytono sugestiją sutiko gana rūkščia mina, niurnėdami, kad tai būtų, tiesa, labai graži išmalda, bet, toli gražu ne pakankama finansinė parama Europos ūkiui iš pagrindu atstatyti.

Amerikiečiai savo ruožtu pastebė, kad Europos ūkio vadams apgalitina trūksta fantazijos ir kovingumo. Iš tikrųjų, 16-kos plane (jeigu tai kūrybinis planas, o ne buhalterinis reikmenų užsakymas) Marshallis vargiai ar atras elementų, kurie liudytų, kad Paryžiui susirinkę šešiolika suplanavo ką nors panašų į jo pagedautą jungtinį Europos ūkį. Paryžiaus konferencija nė neužsimojo sudaryti bendro Europos biudžeto; ji pasiūtenkino numatydamą apkarpyti atskirų valstybių biudžetus. Europos vidaus kreditams ir prekybai reguliuoti žadama steigti klyrinio instituciją, bet tai ne planuojamasis organas. Prekybos santykiai Europoje, kaip jau matyti, praktiškai rengiamasi sutvarkyti palaikomais dvišalėmis sutartimis. Tokiu būdu Paryžiaus konferencija, kalbant drastišku paigvinimu, iš kiekvieno kiemo sugaudė po šunį ir sugrūdė juos visus į vieną maišą, tardama, kad jų darni sutartinė duos Europos ūkio atstatymo harmoniją.

Patyęs Europos ūkio planuotojai neviešai gana įdomiai pasiaiškina. Jie nurodo, kad realus Europos ūkio apjungimas į vieną vienietą neišvengiamai turėtų socialistinių

bruožų, kurie amerikiečius gali išgąsdinti. Paskutinis prancūzų socialistų kongresas Lijone, principe teigiamai pasisakęs dėl JAV pagalbos, pabrėžia, kad „kartu turi eiti nuosekli klasių kova socializmo naudai. Europos darbininkų klasė... turi stiprinti savarankią veiklą ir išnaudoti naujuosius galimumus, kad per atkurtą veiksmingą darbininkų internacionalą Europa būtų nuvesta į socializmą.“ Jeigu socialistinių Europos vyriausybų ūkinius eksperimentus amerikiečiai laiko katastrofiniais, tai su juo didesniu įtarimu jie žiūrės į politinius tikslus, į kuriuos Europos socialistai norėtų savarankiai eiti išnaudodami JAV pasiūlytuosius „naujus galimumus“. Išdemėtinai rašė amerikiečių „San Francisco Chronicle“, kad „artimiausiais mėnesiais, sovietų spaudimui augant, kiekvienai Europos tautai teks labai aiškiai pasirinkti ir pasisakyti. Jau dabar laikas apsisvarstyti, dėl ko eina visas lošimas, nes, apsisprendimo momentui atėjus, sovietų technika nepalikę debatams nei laiko, nei progos. Smūgiui jau užsimota, ir kelios valandos gali nulemti, ar jis pasiseks ar ne... Per dažnai jau esam matę laisvės bylą pralošiant dėl to, kad jos gynėjai nebudė. Dėl to mes (JAV) reikalaujame, kad pačių Europos tautų savitarpio pagalba būtų ne tik ūkinė, bet ir politinė.“

Claytono paskelbtas ir valstybės departamento akceptuotas įspėjimas apie galimą Europos padėties eksploziją kaip tik liudija, kad tos „kelios lemiamos valandos“ jau reikiamai artė. Dar rugpjūčio 26 d. JTO maitinimo ir žemės ūkio organizacijos (FAO) konferencijoje Ženevoje jos gen. direktorius sir John Boyd Orr rūšiai priminė, kad ateinančią, žiemą, ir pavasarį milijonai europiečių gaus mažiau pavalgyti kaip per karą. Žmonės pradėdą netekti vilties, o didžiosios tautos nemeta tarpusavio įtarinėjimo. Jeigu nieko nebus padaryta, pagrąudeno sir John, nugarėsime į trečią pasaulinį karą. — Priimkim įkvėptųjų publicistų įrodinėjimus, kad netotimo karo šansai labai blankūs ir trapūs; bet dar trapesnė valiutos krizės ir ūkinio chaoso pagrąužtos Europos padėtis. Italija jau kone prie pat prarajos. Siemėtinę spragą tarp importo ir eksporto, siekiančią 600–750 milijonų dolerių, ji šiaip taip dar užkamsė UNRRA išteklių likučiais ir atkistiems Vašingtono paskolomis. Ekspertų apskaičiavimu, paskutiniai Italijos aukso ir valiutos rezervai nebesiekia 100 milijonų dolerių. Iš jų de Gasperi vyriausybė apmoką importą alkanoms burnoms penėti. Importą apkarpyti ir dar sumažinti maisto davinį vyriausybė neqali: komunistai to tik r laukia, nes tai būtų ženklas, kad jau išmūšė jų valanda. Bet ir tie paskutiniai ištekliai tirpsta, ir tas pats Claytonas įsitikino, kad apie Kalėdas de Gasperi jau bus be cento kišenėje. O liki to laiko finansinės panikos pasiveržimai, komunistų išmoningai išnaudojami, griaus politinį pastovumą ir demoralizuos jau ir

JAV kongreso nariai lankosi Augsburgio DP stovykloje Hochfelde. Don. Sulaičio nuotr.

taip sukrėsta visuomenė. Jeigu liki metų pabaigos nieko veiksminga nebus padaryta, Italiją neišvengiamai ištiks ūkinė, socialinė ir politinė eksplozija, kuri reikš Rytų ir Vakarų pusiausvyros iširimą šioje raktinėje Viduržemio srityje, svarbesnėje ir už Graikiją. — Italijos katastrofa raudonajį spaudimą į Prancūziją padarytų veik nebeatlaidkomą; ten dolerinė padėtis neką geresnė kaip Italijoje, o komunistai ir vienur, ir kitur rūpestingai kaisioja mietus vyriausybės i ratas.

Skyrium stovi D. Britanija. Ten raudonasis vidaus perversmas negresia. Bet dolerių fondas tuštėja po 40–50 milijonų per savaitę, ir amerikiečiai su baimė žiūri, kad britai susikraus laqaminius ir išsikraustys iš Vokietijos. JAV tauta turėtų pasirinkti — palmti britų zoną pačioms ar užleisti ją sovietams. Jau pats tokio klausimo

atsiradimas būtų mažytė katastrofą.

Tokių realybių akivaizdoje JV vyriausybė ir aliaruoja, kad Europai reikia padėti dar šiemet, nes pavasario, kada Marshallio programa galėtų būti pradėta vykdyti, ji tikriausiai nebesulauks. Bet tie Claytono užsimintieji du su puse milijardo tebtų kamšalas žiemos spragai užkimsti. Kad Europai nebereikėtų be galo versiti išmalda, bet kad ji galėtų pasveikti, reikia ne tik daugia milijardų, bet ypaciai dainiško kūrybinio vadovavimo. JAV jaučia, kad vadovauti jos pašauktos. Bet, kaip rašo šveicarų „Die Tat“, amerikiečiai turi pasikubinti, nes Kremlius nesnaudžia. Šveicarų laikraštis brutaliai pasitebi, kad kitaip su laukiamuoju „Amerikos amžium“ išeis taip, kaip išėjo su Hitlerio tūkstančio metų reichu.

J. B.

Laikraščio „Washington Post“ leidėjas ir vyr. redaktorius Eugen Meyer, gen. Tomas Harrold ir kiti ankti pareigūnai, lankydami 8. m. rugsėjo 7 d. Hanau DP stovykloje, kalbasi su tautybių atstovais. P. Remeikos nuotr.

ZIBURIAI LITHUANIAN WEEKLY THE LIGHTS

Authorized by
Headquarters European Command
Civil Affairs Division

Leidėjas - redaktorius JUOZAS VITENAS. Laikraščio meninė pusė tvarko dail. V. RATAS. Redakcija ir administracija: Augsburg-Hochfeld, Baltic Camp. Išėina kartą per savaitę, šeštadieniais.

Printed by Haas & Cie., Augsburg

Atskiro numerio kaina RM. 1.50

Amerikiečiai noriai padeda tautoms atsikurti

JAV Kongreso atstovai Hochfelde

Rugsėjo 9 d. Hochfeldo pabaltiečių stovykloje lankėsi JAV Kongreso Europos ūkinei padėčiai tirti komisija, susidedanti iš atstovų Andresen, Cooley, Che-venger, Poage, Hill, Gachangs ir karo departemento atstovų pulk. Landfield ir maj. Franzer. Kartu su šia komisija atvyko ir žinomas amerikiečių žurnalistas Parker. Komisiją į stovyklą atlydėjo kariuomenės atstovai. Aukštieji svečiai stovykloje išbuvo apie 20 min. ir gyvai domėjosi visais klausimais, liečiančiais DP. Teiravosi, kodėl nenorime grįžti namo, emigruoti ir kur, kiek galėtų įsikurti Vokietijoje, kokių profesijų yra, koks dirbančiųjų procentas. Į visus klausimus atsakinėjo stovyklos vadovybės nariai ir Augsburgio Military posto DP reikalams pareigūnai. Buvo paaiškinta, kad negrįžtame, bijodami teroro ir deportacijų į Sibirą, kaip yra atsitikę su mūsų tautiečiais, likusiais tėvynės. Paklausus, iš kur žinoma apie išvežtuosius, buvo paaiškinta, kad žinios iš autentiškų šaltinių gautos per Ameriką ir kitus kraštus.

Maitinimo klausimais atsakinėjo patys Military post pareigūnai, pareikšdami, kad dirbantieji gauna apie 3000 kalorijų, o nedirbantieji apie 2000.

Buvo pareikšta, kad dauguma DP norėtų išvažiuoti į JAV ir ten įsikurti, nes išvietintųjų asmenų tarpe yra įvairiausių profesijų žmonių, kurie puikiai galėtų patys užsidirbti sau duoną ir tuo palengvintų Amerikos mokesčių mokėtojų našą. Kongreso atstovai ta proga priminė, kad tikrai Amerikos mokesčių mokėtojų padėtis nekokia. Kainos kyla, o uždarbiai krinta. Kaip pavyzdį vienas atstovas nurodė, kad vieno bušelio kviečių kaina pakilo trimis doleriais.

Kalbant apie įsikurdinimo galimybes Vokietijoje, pareikšta, kad čia pastoviai įsikurti maža tėra vilties: vokiečiai užsieniečių neapkenčia, pati Vokietija perpil-

dyta savų pabėgėlių ir atkeltųjų, patys vokiečiai neturi darbo, tad užsieniečiams darbo gauti beveik visai neįmanoma.

Komisijos nariai toliau applanė latvių darželio patalpas ir po vieną butą kiekvienos tautybės DP. Pagyrė stovyklos tvarką bei švartą, vienas kongreso narys pareiškė: „Amerikiečiai noriai padeda tautoms atsikurti. Todėl toms tautoms, kurios ir pačios stengiasi atsistatyti, ta parama yra teikiama su džiaugsmu. Iš visos jūsų stovyklos matyti, kad jūs netingite savo stovyklos papuošti ir sutvarkyti, ko mes nematėme Landsbergo DP stovykloje“.

Kai kurie atstovai dar patys pasikalbėjo su stovyklos gyven-tojais.

Sensacingi ukrainiečių laisvės kovotojų žygiai

Ryžtumas, su kuriuo ukrainiečių laisvės kovotojai už nepriklausomą ukrainiečių valstybę kovoja Vakarų Ukrainoje, nuste-bino visą pasaulį. Jau išitus mėnesius pasaulio agentūros ir pasaulio spauda pranešinėja apie šią kovą, kuri žinoma bendru „UPA“ arba „Banderos sąjūdžio“ vardu.

Sios laisvės kovos dar labiau išsiplėtė, kai Sovietų S-ga, Lenkija ir Čekija pasirašė sutartį bendrai kovoti prieš šį ukrainiečių tautos laisvės sąjūdį.

Nuo to laiko pasaulio spauda beveik kasdieną pranešinėja apie pačias kovas Ukrainoje ir nurodo priežastis, kurios šias kovas sukelė.

Paskutinėmis dienomis pranešimų skaičius dar padidėjo ir įgavo sensacingo pobūdžio.

Šiuo metu kalbama apie vieną

Valdai iš lietuvių maldos ir atgalos dienos Altöttingene (Platesnį aprašymą žiūr. „Siburių“ Nr. 38.

Don. Sulaičio nuotr.

UPA dalinį, kuris pilnai apsiginklavęs prie Passau peržengė Bavarijos sieną. Šis dalinis nuolat kovodamas yra nužygiavęs 1500 km. per rusų — lenkų — čekų — austrų teritorijas, esančias rusų įtakoje. Jis beapsipriešinimo pasidavė amerikiečių policijai. Jo tikslas buvo prasimušti į demokratišką Vakarų Europą ir čia nuvisti jų kovos tikslus.

Kita šios ukrainiečių armijos grupė prasiveržė pietų kryptimi per Vengriją į Jugoslaviją ir, susijungusi su demokratiniiais sukilėliais, kovojančiais prieš Tito režimą, atnaujino sunkias kovas. Šie ukrainiečių armijos nariai jau peržengė Vengrijos Nagy-Kanszą, Koprivaica geležinkelio liniją ir

Dravos upę. Ryšium su tuo „Salzburger Volkszeitung“ kalba apie generalinę ofenzivą slavų pasipriešinimo grupių prieš komunistų režimą Rytų ir Vidurio Europoje.

Pasaulio viešuma šių įvykių akivaizdoje nepajėgia susivokti ir klausia savęs, kas yra ši UPA, kas yra Bandera, kuris po dviejų su puse metų karui pasibaigus su tokiu narsumu karinius ir politinius žygius gali atlikti.

UPA pavadinimas sudarytas iš pirmųjų raidžių, kurios reiškia „Ukrainos sukilėlių armija“. Ši kariuomenė, buvo sukurta vadovaujant ukrainiečių nepriklausomybės partijai. Ji pradėta organizuoti 1941 metais. Tų metų birželio mėn. 30 d., prasidėjus vokiečių-rusų karui, buvo sudaryta ukrainiečių tautinė vyriausybė.

Sios vyriausybės politika buvo nukreipta prieš vokiečius ir prieš rusus. Del šių priežasčių 1941 metais liepos 8 d. vyriausybės nariai vokiečių policijos buvo suimti. Nuo to laiko ukrainiečiai pasiryžo organizuoti prieš vokiečių okupacines pajėgas aktyvų pasipriešinimą. 1945 metais šios kariuomenės suorganizavimas buvo viršęs tikrovę. Nuo to laiko šie daliniai kovojo prieš vokiečių policijos dalinius ir prieš komunistus Ukrainoje. Ši kariuomenė tuo metu turėjo apie 50.000 savanorių karių. Vokietijai karą pralaimėjus ir vėl okupavus Ukrainą sovietams, ši kariuomenė tęsė kovą toliau. 1947 metais gegužės mėn. Sovietų S-ga, Lenkija ir Čekoslovakija pasirašė sutartį šią kariuomenę sulikviduoti. Pošios sutarties Banderos kariuomenė Ukrainoje turėjo sunkių kovų ir dalis jos gavo iš UPA įsakymą prasimušti į Vakarų. Pirmieji daliniai šiuo metu yra pasiekę Bavariją.

Kas yra Stefan Bandera? Bandera yra taip vadinamos ukrainiečių tautinės organizacijos vadovas. Jo vardas pavadintas ir šis

sąjūdis. Bandera, gimęs 1907 metais Vakarų Ukrainoje, studijavo Lwovo aukštojo technikos mokykloje. Kai Vakarų Ukraina nesė lenkų jungą, jis tęsė kovą už Ukrainos nepriklausomos valstybės atstatymą ir du kartus buvo nuteistas mirti. 1941 metų liepos mėn. pradėjo Bandera suėmė vokiečių policija ir visą karą metą jis buvo Lachsenhausen koncentracijos stovykloje.

Visą šio judėjimo programą galima sutraukti į šiuos punktus: 1) atstatymas ukrainiečių valstybės, nepriklausomos nuo Maskvos, 2) sudarymas Ukrainos demokratinės vyriausybės, 3) bendradarbiavimas su kitomis tautomis, kovojant už šį tikslą.

Roman Ilnecky.

Gen. Clay pranešimas

„Esminis politinių nuomonių skirtumas ir persekiojimo baimė sulaukė Jungtinių Tautų išvietintuosius asmenis Vokietijoje nuo grįžimo į jų tėvynes, esančias rusų įtakos teritorijose“, sakoma liepos mėn. Amerikos karinio gubernatoriaus pranešime.

Pagal amerikiečių apskaičiavimą, trijose vakarinėse Vokietijos zonose dar gyvena apie 870.000 DP.

Toliau generolo Lucius D. Clay pranešime sakoma, kad Jungtinių Tautų išvietintųjų asmenų repatriacija per liepos mėn. nustatė galutinį nebepatrijuojamųjų asmenų lygį.

Šiuo metu Amerikos Kongreso atstovai lankosi Europoje ir tiria išvietintųjų asmenų problemą, kad ateinančioje sesijoje galėtų pasisakyti už projektą, siūlantį per ketverius metus priimti kasmet po 100.000 DP į JAV.

DP įkurdinimo programoje pirmąją Belgija iki liepos mėn. vidurio priėmusi 15.885 asmenis. Olandija ir Prancūzija taip pat siūlo priimti išvietintųjų (NYHT 47. 9. 17)

Sv. Sosto taut. delegatas kan. Kapotius kalba į Altöttingene susirinkusius lietuvių maldininkus.

Don. Sulaičio nuotr.

LRK pastangos ir darbai

IS LRK PIRM. DR. D. JASAIČIO PRANEŠIMO LRK SUVAŽIAVIME)

Raudonojo Kryžiaus, organizacija yra savotiška organizacija. Jai yra lengviau ir sėkmingiau veikti panaudojant tautininkus. Tad, jeigu įvairios tautininkų organizacijos tą tautininką de facto pripažįsta ir tuo titulu su mumis bendradarbiauja — nėra jokio reikalo mumis patiemis daryti žygių mūsų Raudonajai Kryžiui „sutremtinti“. Tai padarius, nebūtų jokio teisinio pagrindo vadintis LRK Kryžiumi ir reikalauti sau pripažinimo.

Mes patys pirmon galvon gerai tai turėtumėm suprasti ir tokia tezę ginti.

Tokias mintis LRK. Vyr. Valdyba gina ir skelbia ne dėlto, kad jos nariai nori savo asmeninę padėtį apginti ir Valdyboje pasilikti, bet dėlto, kad ji teisėta, teisinga ir palengvina šalpos darbą.

Vyr. Valdybos nariai yra visuomet pasirušę užimams vietos užleisti kitiems ir tą sunkų bei dėkingą jų darbą krauti ant kitų pečių. Bet, kol nėra galimybės tai padaryti, jie ir toliau su visu pasišventimu ir visomis išgalėmis vykdyti jiems pavestus uždavinius.

Cia pat noriu sustoti ties vienu klausimu. Pagal statuto § 16 skyriaus valdybos pirmininką, vicepirmininką ir sekretorių skiria 3 metams vyriausioji valdyba. Bet pastaroji, turėdama galvoje, kad skyriaus valdyba tvarko vietos žmonių reikalus, kad ji privalo būti artimiausiam kontakte su kolonijų gyventojais, kad jos nereikalinga notifikuoti Tarptautiniam Raudonajam Kryžiui, pasiremama statuto § 39, tą nuostatą pakeitė ta prasme, kad skyriai renka visą valdybą. Taip pat Vyr. Valdyba nėra niekuomet reikalavusi, kad skyrių valdybų kadencija truktų 3 metus. Priešingai, visai atvejaus, visur, kur tik kildavo santykiuose tarp valdybos ir narių nesupratimų, darbu srityje sugestionuodavo naujus rinkimus. LRK. Valdybai visuomet rūpėjo kad LRK. organizacijoje galėtų stipriai pasireikšti visuomeninės pradas ir visuomeninės veiklos dvasia. Tų nusistatymų vedama, LRK. Vyr. Valdyba šaukia reguliariai ir visuotinius Draugijos skyrių atstovų suvažiavimus ir patiekia jiems išsamias savo veiklos apyskaitas bei rūpinasi gauti iš jo pritarimą savo atlikties darbams ir nurodymus atlieties veiklai. Tais pačiais sumetimais kiekvienas generalinis įgaliotinis 1–2 kartus metuose šaukia savo zonos skyrių pirmininkų suvažiavimus.

2. Dabar pereisime prie konkrečiau LRK. sutvarkymo plano. Jo priešakyje stovi Vyr. valdyba, kuria, skiria ir formuoja VLK—as. Per paskutinius metus joje įvyko dideli pasikeitimai.

Kiekvieno skyriaus uždaviniai yra svarbūs ir platus. Ypattingai reikšmingi skyriai yra ūkio, finansų, ir kontrolės—inспекcijos. LRK. darbi išsiplėtus, pastarajam skyriui bus nepaprastai daug ir atsakingo darbo. Vyr. Valdybai svarbu netik lėšas ir daiktines gėrybes iš visur susirinkti, bet taip pat svarbu, kad jos būtų teisingai ir tinkamai pertektos reikalingiems asmenims. Vyr. Valdybai svarbu, kad ir jos pačios ir visų LRK. padalinių bei įstaigų atskaitomybė būtų tinkamoje aukštumoje ir tvarkoje.

Laikas, darbo apimtis, darbo uždaviniai ir tikslai parodė, kad juos gali tvarkyti ir planuoti tik patys Vyr. Valdybos nariai, todėl teko padaryti daugiau nei galima šiose mūsų betelsėse DP sąlygose ir visus Valdybos narius įtraukti į aktinę darbą. Tai pavyko pasiekti. Dabar visi Valdybos nariai nuolat vykdo pasimtas pareigas.

LRK. Vyr. Valdyba sudaryta iš įvairių pasaulėžvalgų asmenų. Jie atstovauja visus stambesnius lietuviškos visuomenės sambūrius,

bet, nežiūrint to, joje viešpatuoja vienybė ir visuotinis sutarimas bei solidarumas. Tokia dvasia dominavo ir pirmame Valdybos sąsate ir dabartiniame. Visi Valdybos nariai paskirai ir visa Valdyba in corpore turi vieną vienintelį tikslą — vykdyti mūsų kenciančių tremtinių šalpos darbą. Pinigines ir daiktines pašalpas skirstant, nedaroma jokių skirtumų tarp įvairių įsitikinimų ir pažiūrų žmonių. Jei kartais, iš esmės dalyko nežinant, kyla abejonų, kad ten ar kitur pasielgtą neteisingai, t. y. ne visiems tų ar kitų gėrybių duota, tai tik dėlto, kad LRK. tuo laiku tų gėrybių turėjo savo dispozicijoje per mažus kiekius ir visiems neužteko. Skirstomų gėrybių turimi maži kiekiai Vyr. Valdybai yra savo rūšies sunkiai pakeliamas kryžius.

Vyr. Valdyba veikia kolegialiai. Visi svarbesni sprendimai daromi posėdžiuose. Bet dalykus principiskai išsprendus, pavieniai valdybos nariai veikia savarankiškai Vyr. Valdyba visos LRK. organizacijos reikalus tvarko vaduodamasi statutu. Tuo keliu einant, LRK. Vyr. Valdybai pavyko išsilaikyti šalia mūsų visuomeninių pasaulėžvalginių ir politinių srovų. Tai nebuvo jai sunku padaryti, nes LRK. uždaviniai yra aiškūs, o jos narių ir atsakingų bendradarbių yra bendra pasaulėžvalga — pažinti lietuvių tremtinių vargus, uždegti juose savitarpines pagalbos nuotaiką ir didinti

lietuvišką solidarumą. Taip buvo iki šiol. Man nėra abejonų, kad taip bus ir ateityje. Aiškios ar neaiškios pastangos įnešti kitokią dvasią ir nuotaiką į LRK. organizaciją paliks bergždis, nes jos nerus sau palankios dirvos.

LRK. Kryžiaus Vyr. Valdyba, jos įgaliotiniai, skyrių valdybos ir eliniai nariai neš ateityje mūsų tremtinių vargų kryžių tol, kol pajęs, kol bus mažesnių galimybių tai daryti. Aš, pareikšdamas tai Vyr. Valdybos vardu, manau, kad mūsų visuomenė tokiomis nusistatymais pritaro ir visomis išgalėmis pagelbės ji vykdyti ir nedarys jokių pastangų LRK. išvesti iš platus ir tiesias karitatyvinės veiklos vieškelio.

3. Savo stambiųjų uždavinių konkrečiam vykdymui LRK. Vyr. Valdyba turi visą tinklą generalinių įgaliotinių:

Kiekvienas įgaliotinis turi didesnio ar mažesnio masto įstaigų, su kurių pagalba tvarko visus reikalus. Įgaliotinių įstaigų išlaikymas surištas su atitinkamomis išlaidomis. Bet gyvenimas ir darbas parodė, kad be jų šiais laikais išsiversti negalima. Prie kiekvieno zoninio įgaliotinio yra didmenų sandėlis, į kurio Vyr. Valdyba siunčia zonai paskirtas gėrybes.

Mūsų įgaliotinis Austrijoje irgi turi labai nepalankias veikimo sąlygas. Svarbiausia, kad jis neturi susisiekimo laisvės netik su Vyr. Valdyba, bet net su atskiromis Austrijos okupacinėmis zonomis. Mūsų laimė, Austrijoje yra labai mažas mūsų tremtinių skaičius.

LRK. organizacijos vietose atstovai yra skyriniai. Jie steigiami ten, kur yra apie 200 mūsų tremtinių. Mažesnę kolonijose skyriniai vietiniai įgaliotiniai. Skyrinių tinklas atrodo taip (22. 8. 1947):

Zona	skyrių skai.	Vietin. įgal. sk.	Viso skai.	Narių skai.
Amcū	9	10	19	786
Amer. I Zona (Müncheno)	21	12	33	2,482
Amer. II Zona (Hanau)	10	1	11	788
Austrija Zona	22	19	41	2,384
Austrija	3	—	3	—
Viso	65	42	107	6,440

Palyginimui pranešu, kad 1946 m. rugsejo mėn. mes turėjome 85 skyrius, 21 įgal. (viso 106) ir narių — 4,710.

Tie skaitmenys rodo, kad skyrių skaičius sumažėjo. Tai įvyko dėl mūsų tremtinių stovyklų dislokavimo Amerikiečių zonoje ir dėl prasidėjusio perkėlimo mūsų tremtinių į D. Britaniją. Jei stovyklų imigracija vyks ta pačia kryptimi, tai LRK. skaičius vis mažės, o vietinių įgaliotinių skaičius vis didės.

Skyriai vaidina labai svarbų vaidmenį ir atlieka reikšmingas funkcijas šalpos darbe. Jie veikia pagal statutą. Vyr. Valdybos ir generalinių įgaliotinių nurodymus ir sugestijas. Bet vietoje jų žodis yra lemiantis. Jų vienas iš pagrindinių uždavinių atrinkti asmenis, kurie yra reikalingiausios šalpos. Tada nuo skyrių valdybų žymia dalimi priklauso šalpos teisingas pertekimas, nes skyrių valdybų nariai tiesiogiai priima prie žmogaus, pažįsta jį iš arti ir visapusiškai. Vyr. Val-

dyba zoniniai įgaliotiniai tvarko šalpos darbą dažnai abstraktiškai, modo grosso, bet ji individualina tik vietiniai Kryžiaus darbininkai. Tad jiems ir tenka pačios sunkiausios ir svečiausios pareigos. Apskritai, visiems Kryžiaus darbininkams „vien pareigingumo neužtenka“ arba teisingiau sakant, jų pareigingumas turi būti labai sudėtingas: i ji privalo iesti ne tik formalumų tvarkymas, ne tik aritmetinis gėrybių išskirstymas, bet ir sugelėjimas žmogaus širdi širdimi užjausti.

4. Bus pravartu trumpai stabtelėti ties klausimu LRK. santykių su lietuvių tremtinių visuomene ir kitomis lietuviškomis organizacijomis. Ir antieji mūsų darbo metu neiseklė jokių kliūčių, kurios būtų sudrumstę mūsų organizacijos santykius ir su tremtinių mase ir įvairiomis mūsų organizacijomis. LRK. visa, laiką dmesingai seka visuomenisko gyvenimo pulsavimą, mūsų visuomenės pageldavimą ir, kiek leidžia objektyvios

Iškilmingos pamaldos Altöttingeno Sv. Onos bazilikoje lietuvių maldos ir atgalios žygio metu. Don. Sulaičio nuotr.

salygos, į juos atsivėlga ir juos tenkina. LRK. didžiausia kaltė yra, kad jis nepajęgia pilnai vykdyti tremtinių šalpos darbo. Bet tai todėl, kad mūsų tautiečiai jau kelinti metai plaukia nesibaigiančią ir neįmatuojamą vargą vandenys — LRK. pajėgumas tam vargu mažinti yra labai ribotas. Mūsų apskaičiavimu, mes sugelbame padėti tik 10–15% mūsų tremtinių. Tad visai nenuostabu, kad laikas nuo laiko kyla įvairūs nesupratimai ir prieštarpai. Tų reikalių sutvarkymui LRK. Kryžius pasiryžo ieškoti pagalbos visur. Jis realaus pagrindo tikėsi, kad tas pasiryžimas vėliau ar anksčiau taps vaisingas. Jau esame gavę pranešimą iš N.C.W.C., kad pastaruoji ruošia mūsų studentai su šelpiti daiktinę siuntą 50,000 dolerių vertės, o Don Suisse pasyrė mūsų naujagimiams šelpiti 6,000 Nestlé pieno, 4,000 kg. pieno mišinių ir 3,500 kg. cukruotų miltų. Jei pavyks mums mobilizuoti gausesnius tremtinių šalpai išteklius — tai tas žymiai prisidės prie mūsų santykių su tremtinių mase išlyginimo.

LRK. santykiai su L.T.B. ir B.C.T. yra nuosirdus darbo santykiai. Visuose svarbiuose atsitikimuose mes dirbame sutartinai ir tremtinių reikalių apsaugojai bei tvarkyme mes viens kitą papildome.

Ta pranešimo dalį baigdamas turiu sustoti ties klausimu mūsų santykių su B.A.L.F. ir jo įgaliotiniais Vokietijoje ir Austrijoje. Kaip V.L.T.K. tremtinių šalpos reikalams tvarkyti atkūrė LRK., taip A.L.T. jiems patiemis uždaviniais vykdyti pašaukė į gyvenimą B.A.L.F. Tai buvo prasmingas ir toliau regis klausimo sprendimas. Jei nebūtų B.A.L.F. — tai LRK. Kryžius būtų palikęs tik užuomazgę, likęs neefektinga organizacija. Anksčiau minėjau, kad, gal būt, ateityje LRK. pavyks prasimušti tarptautinių šalpos organizacijų išteklius. Bet iki šiol tai buvo tik mūsų viltingas noras. Bet realybėje visus savo didesnius uždavinius LRK. galėjo atlikti tik B.A.L.F. remiamas. Iš jo jis gavo 70% lėšų ir beveik 100% daiktinių gėrybių. B.A.L.F. vadovybė sugelbėjo tas lėšas ir gėrybes mobilizuoti, surasti kelius juos pergabenti į Europą, o LRK., kaip B.A.L.F. darbo įgaliotinis, pagal jo sugestijas pertiekė jas mūsų tremtinių masėms.

B.A.L.F. ir brolių amerikiečių atlikti darbai mūsų tremtiniam rem-

ti turi istorinės reikšmės. Negalima užmiršti B.A.L.F. atliktų darbų ir moralinės reikšmės. Pradedami gauti B.A.L.F. paramą, mūsų tremtiniai realiai pajuto, kad jie nėra vieni, kad šalia jų sunkiose vargo dienos stovi Amerikos gyventantys lietuviai.

B.A.L.F. savo veiklai vykdyti pasyrė Vokietijoje ir Austrijoje savo įgaliotinius.

Austrijoje gyvenančių lietuvių pinigine šalpa eina tiesiog per ten veikiančius įgaliotinius. Daiktinė šalpa vykdoma iš vienos vietos, t. y. per Vokietiją.

Santykiai tarp B.A.L.F. ir LRK. yra nustatyti B.A.L.F. pirmininko patvarkymu iš 1946. 9. 8. Pagal tą patvarkymą prie B.A.L.F. įgaliotinio veikia:

- Daiktinėms gėrybėms skirstyti Komisija,
- Studentams ir moksleiviams šelpiti Komisija,
- Svietimo ir kultūros reikalams remti Komisija.

Visose komisijose pirmininkauja B.A.L.F. įgaliotinis.

LRK. turi reikalo tik su minėtomis dviem komisijom. Tos komisijos formuoja principinius nuostatus, iš B.A.L.F. gaunamoms skirstyti.

Išiti metai bendradarbiavimo su B.A.L.F. įgaliotinis parodė, kad jis gali būti sklandūs ir našūs. Per istius metus nebuvo nė vieno nesupratimo. Visą laiką mes viens kitą papildydavome. Daugelyje atvejose B.A.L.F. įgaliotiniai atlikdavo įvairiose įstaigose uždavinius, kurie atitekdavo LR. Kryžiui.

Baigiant bendro pranešimo dalį reikia mums dar ties LRK. veiklos kontrolės klausimo sustoti. LRK. vykla labai išsiplėtė, jis operuoja žymiomis lėšomis ir gausiomis daiktinėmis gėrybėmis. Todėl yra visai natūralus mūsų visuomenės susirūpinimas, kad tos lėšos ir gėrybės nebūtų naudojamos piktam.

Kontrolės reikalas yra sutvarkytas šitaip. Pagal LRK. Statutą (§ 497, 50) mūsų organizacija turi Vyr. Rev. Komisiją, kuri susideda iš 3 narių ir 2 kandidatų.

Kiekvienas LRK. skyrius renka savo vietinę revizijos komisiją, kuri kontroliuoja skyriaus valdybos veiklą ir apyskaitas.

Vietinių įgaliotinių veiklą turi tikrinti arba įgaliotinio įstaiga per specialius revizorius arba atli-

(Perkelta į 6 psl.)

1947. VIII. 11 d. Kempteno med. seserų mokykla I-ja laida. Vaizdelyje matome pažymėjimų teikimo ir med. seserų kryžiaus prisiemimo aktą. Med. sesuo Briedienė prisega naują med. seserį raudoną med. seserį kryžių. P. Urbūčio nuotr.

Dailininko J. Mackevičiaus gyvenimo ir kūrybos kelias

(Jo amžiaus 75 metų sukaktį minint)

Vytautas Kęsgaila

Zavingos Hochen Zollernų pilies, simbolizuojančios buvusios kaizerinės Vokietijos tuščią didybę bei menkystę, papėdėje, stovi susigūžęs nedidelis Hechingeno miestelis. Tai tipingas Württembergo herzogijos švabų miestelis, su vienu kitu senesniu ne visai skoningu architektūrinio pastatu, krevomis bei riestomis gatvėmis ir žymia doza nešvarumo. Tame nieku įdomesniu nepasizymintame miestelyje gyvena per penkiasdešimt mūsų tautiečių. Drauge su jais laikina prieglobstį čia, yra susiradę ir dailininkas — Jonas Mackevičius, — populiariusis gimtojo krašto gamtos bei mūsų Tautos įžymiųjų istorinių įvykių avizduotojas, neseniai nepastebimai atsisėdęs savo gyvenimo 75 gimimo dieną...

Dailininkas Jonas Mackevičius — aukštaitis. Gimė jis vidutiniškai pasiturinčių miestiečių šeimoje, 1872 m. birželio 18 d. Raguvoje. Ten ir Panevėžyje įgijęs pradžios bei vidurinio išsilavinimą, jaunuolio metais jau linko į dailę, tačiau, dėl neturto savo svajų negalėjo realizuoti, tad buvo benueinas savo vyresniojo brolio — vaistininko — pėdomis. Tuos jo planus sumaisė vienas nuotykis, jo kelią pakriepęs ten, kur linko širdis: atvykęs Maskvon egzaminų laikyti, pirmą kartą aplankė garsiąją Tretjakovskio Meno Galeriją, kurios meno vertybės jaunuoliui padarė milžinišką įspūdį bei paskatino ryžtis dailininku tapti...

Su keliais rubliais kišenėje, J. M. atsidūrė Petrapilyje ir ten pradėjo dailės studijas. 1891—1901 metų laikotarpyje jis sėkmingai baigė net tris meno mokyklas: Dailės Skatinti Mokykla — 1894 m., kunigaikštystės Teniševos Dailės Studija — 1896 m. ir Imperatoriškąją Dailės Akademiją — 1901 m.

J. Mackevičius dailės studiją paliko visapusiškai pasirengęs savarankiskam dailės darbui, todėl jau pirmaisiais savo darbais atkreipė Petrapilios kultūringosios visuomenės dėmesį, bei susilaukė teigiamo meno kritikos įvertinimo Dailininko karjerą jis pradėjo Rusijoje ir ten ilgesnį laiką buvo įsijungęs į rusų dailės gyvenimą. Mūsų meno istorikas Ignas Šlapelis apie to meto jo veiklą Petrapilyje vienoj vietoj sako:

„Petrapilij gyvendamas, priklausė tuo metu pagarsėjusiai realistų — žanrininkų dailininkų grupei, pasivadinusiai „Předviznikais“, kurie rengė kilnojamas parodas provincijos miestuose. Be to, buvo garsaus rusų peizažininko Kuindžio ratelio narys. Visa tai liudija, jog J. Mackevičius tuomet jau turėjo išsikovojęs žymaus dailininko vardą, nes kitaip nebūtų galėjęs būti tokių irpankinių dailininkų draugijos nariu.“

Kad Gerb. Jubilatas buvo išsikovojęs Rusijoje žymia vietą, liudija ne tik jo priklausymas garsiems rusų dailininkų sambūriams, bet ir jo dalyvavimas išplindant įvairius žymius dailės užsakyms. Pavyzdžiui, artėjant Romanovų giminės viešpatavimo Rusijos soste 300 metų jubiliejui, karališkųjų rūmų ministerio grafy Friedrichso kvietimu buvo sudaryta įžymių dailininkų grupė caro Mikalojaus II portretui nupiešti. Ton grupen įėjo ir mūsų Jubilatas. Portretas buvo daromas „iš natūros“ — carui pozuojant, bet tai tesės labai trumpai — vos vieną valandą, nes caras, dėl kažkokio kaprizo, pozavimą

nutraukė... Portreto didesnė darbo dalį dailininkams teko baigti be modelio, savo iniciatyva. Baigus darbą, visi portretai buvo patiekti carui Mikalojui II, kuris, susipažinęs su jais, geriausiu rado mūsų dailininko darbą ir leido jį spausdinti bei pana-

nebuvo nutraukęs saitų. Jau minėtas meno istorikas Ignas Šlapelis J. Mackevičiaus gyvenimo bei kūrybos apybraižoje rašo:

„Baigęs Petrapilij studijas, tenai ir gyveno iki Didžiojo Karo, dailę versdamasis, bet Lietuvos

tokių parodų dalyvis, istoja Lietuvos Dailės Draugijon nariu ir t. t. Pirmam Pasauliniam karui praėjus, 1922 m. J. Mackevičius trumpam laikui apsilankė nepriklausomoje Lietuvoje ir susipažino su atgimusios Tėvynės meno ir kultūros gyvenimu. 1924 m. parvyko antru kartu ir suruošė pirmąją savo paveikslų parodą, susilaukusią didžiulio moralinio bei materialinio pasiekimo. Dar po dviejų metų, 1926 m., parvykęs Lietuvon, vėl suruošė savo kūrinių parodą ne tik Kaune, bet ir Šiauliuose, Panevėžyje, ir Ukmergėje, visur gražiai pasisekusia. Likvidavęs savo atelęj Capri saloje ir baigęs visus dailės užsakyms Italijoje, Jubilatas, 1929 m., galutinai grįžo į Tėvynę ir aktingai įsijungė į jos meno kultūros gyvenimą.

Pradėjęs reikštis svetur ir ten ilgesnį laiką gyvendamas, J. Mackevičius dalyvaudamas eilę tarptautinių parodų — Capri, Neopolioje, Genujoje, Filadelfijoje, Cikagoje ir kituose miestuose, didelių skaičių savo meno vertybių padovanojo šventimiesiems. Jo kūrinių galima užtikti visame plačiame pasaulyje Grįžęs Tėvynen savo fizinių ir meninių jėgų pačiame žydėjime, Jubilatas nemažai dailės vertybių padovanojo ir savo gimtojo krašto kultūrai. Be daugybės saulėtus Italijos ir spalvingų Lietuvos peizažų, kurių eilę yra Vytauto Didžiojo Kultūros Muziejaus rūmuose, įvairiose įvietinto ir kultūros įstaigose bei pas privačius dailės kolekcionierius, — Jubilatas, savo Tėvynei padovanojo eilę plataus masto istorinių kompozicijų be to, dar davė ir nemažą skaičių bažnytinio meno vertybių — kelios bažnyčios yra pasipuosiusios J. Mackevičiaus monumentaliosiomis freskomis. Šalia produktingo kūrybinio darbo, J. Mackevičius savo žiniomis ir didžiuliu patyrimu dailės srity daug prisidėjo prie jaunųjų dailininkų paruošimo kūrybos darbui: nuo 1929 iki 1940 metų buvo Kauno Meno Mokyklos tapybos mokytoju, be to, 1940—41 m. dar turėjo išsteigęs privačius piešimo kursus, kuriuos lankė — keliasdešimt jaunuolių bei suaugusių.

Per savo ilgą gyvenimą, be to, būdamas reto, produktingumo kūrėjas, Jubilatas yra sukūręs kelis tūkstančius įvairaus dydžio ir žanro dailės vertybių. Daug jo kūrinių yra išleista spalvuotomis reprodukcijomis. Ypač jų daug savo laiku išleido minėta Lapino leidykla Paryžiuje, Brucknerio leidykla Miunchene, įvairios leidyklos Rusijoje ir Italijoje. Eilę jo kūrinių reprodukcijų išleido ir mūsų „Spindulio“ bendrovė Kaune.

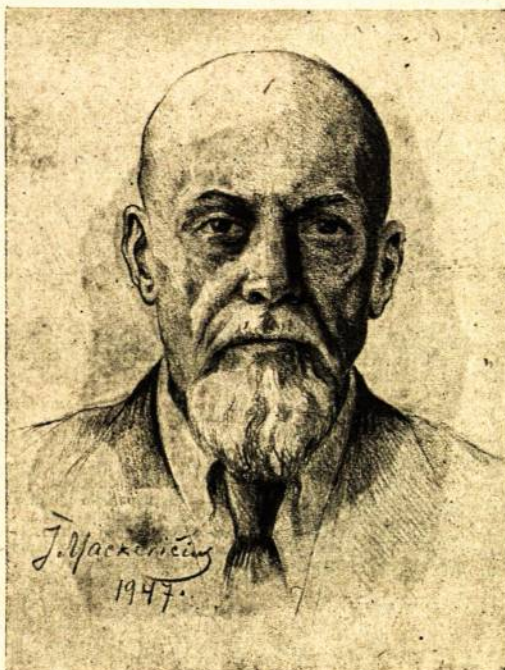
Jubilato sėkmingą dailės darbą nutraukė 1944 m. tragikiečiai įvykiai Lietuvoje, kurie, drauge su šimtais ir tūkstančiais tautiečių jį nubloškė toli į Vakarų Europą, paženklinę tremtinio antspaudu. Tačiau ir sunkios tremties sąlygos bei netekimas jo gyvenimo ištikimo palydovo — žmonos nepalausė Jubilato kūrybinės energijos, o nesibaigia nepriklausomai iš jo rankų teptuko neišmūšė. Kad ir turėdamas nepavydėtinas darbo sąlygas, gimtinę darbuotum sėkmingai kuria naujas dailės vertybes. Pavyzdžiui, praėjusių metų rudenį, UNRRA-os suruoštoje Pabaltiečių dailės parodoje Tūbingene Jubilatas buvo produktingiausias eksponentas, — išstatis per 150 savo darbų. Ir tai buvo vienas ketvirtadalis tremtyje padarytų darbų! Ig. Šlapelis, kalbėdamas apie jo kūrybinį produktingumą, teisingai pastebi, jog J. Mackevičius yra darbštumo ir produktingumo pavyzdys: nežūrint senyvo amžiaus, jis ir šiandien nepaleidžia iš rankų tepuko ir jo darbuose nėra senatvės antspaudas.

Baigdamas padrikas mintis apie gerb. Jubilatą, nesuklysim teigdami, jog J. Mackevičius savo ilgamete produktinga kūryba saulėtai ir meistriskais gimtojo krašto gamtovaizdžiais, Tautos didžiųjų istorinių įvykių kompozicijomis bei bažnytinio meno vertybėmis, pagaliau, kaip meno pedagogas, auklėdamas jaunąją menininkų kartą, — Tautos kultūrai yra atidavęs savo milžinišką duklę, o į jos meno istorijos puslapius savo varda įrašydinęs nedilstančiomis raidėmis! Savo dvasinę kultūrą, aukštą inteliģgenciją, menininko erudiciją ir nuostabią toleranciją kitų atžilvių, vengiant savo asmenybės kam nors kelią pastoti ar kita savo pranašumų užtemdyti, — Jubilatas, tiek savo profesijos draugų tiek ir meno kultūros gerbėjų tarpe, yra užsitarnavęs visuotine pagarba!

Mes, tremtiniai, prisimindami garbingo Jubilato 75 gimimo dieną nuosirdžiai tariame:

„Pramąžiau, globok Taurųjį Kūrėją sunkioje tremties kelionėje, tausok jo jėgas ir suteik Jam dar daug, daug vaisingų kūrybinių metų, kad, grįžęs į laisvą bei nepriklausomą Lietuvą, jis savo naujomis meno vertybėmis, galėtų prisidėti prie Tautos Gėrio ir Grožio Rūmų išpuošimui!“

Red. pastaba: Apgaldestaujame, kad minėdamas šį garbingą jubiliejų dėl nenugalimų techninių kliūčių negalėjome „Žiburiuose“ duoti jo kūrinių reprodukcijų.

autoportretas

Dail. Jonas Mackevičius

(anglies pieštukas)

doti jubiliejinuose Romanovų giminės leidiniuose. Šito portreto spalvuotą reprodukciją išleido pagarsėjusi Lapino meno kūrinių reprodukcijų leidykla Paryžiuje. Ji buvo įdėta ir Romanovų giminės puošniame jubiliejiname leidinyje.

J. Mackevičius, turėdamas tvirtą materialinį pagrindą po savo kojomis, nesitenkino vienos Rusijos meno kultūros reikšnimis, bet lankė ir kitus Europos kraštus. Pirmą didesnę kelionę Italijon įvykdė 1902 metais. Ta proga apkeliovo didesnę pusę Europos. Kitais metais padarė išvyką į Romą, kur, susipažinęs su didžiųjų Renesanso meistrių dailės vertybėmis, pirmą kartą aplankė Capri ir ten buvo įrašydintas kaip pirmas Petrapilios Dailės Akademijos auklėtinis lankas šią žavią salą... Ir vėliau Dailininkas beveik kasmet lankė įvairius Europos kraštus, pasiekdamas net tolimiausius jos užkampius; net įspazdiui, po du kartus buvojo Ispanijoje ir Graikijoje, o iš ten padarė keletą iškilų į Mažąją Aziją, Palestiną, Egiptą ir Artimųjų Rytų kraštus, iš kur kiekvieną kartą parsivežė nemažai įdomių Rytų pasaulio gamtovaizdžių bei jo žmonių buities kūrinių. Taip beiskilaujantį Dailininką 1914 m. pirmasis Pasaulinis karas užklupo Capri saloje ir priverė jį ten pasilikti iki karo pabaigos. Mūsų Dailininkas Capri paliko tik 1929 m. ir grįžo nebe į Rusiją, bet į savo gimtąją šalį, nepriklausomą Lietuvą.

Nors Jubilatai, gyvenant Rusijoje ir Italijoje, gerai sekėsi ir materialiskai buvo gerai apsirūpinę, jis nepasikendo svetimiųjų jūroje ir su savo Tėvyne niekada

nebuvo pamiršęs: į Vilniaus Lietuvos Dailės Parodas prisidėdavo savo kūriniu“.

J. Mackevičius dailėje pradėjo reikštis tuo metu, kai Tėvynejo apie dailę mažai kas nežinojo ir čia dailininkui nebuvo jokių sąlygų dirbti. Tačiau, kai tik prasidėjo organizuotas Lietuvos dailės gyvenimas, jis pasidarė svariu jo talkininku. 1907 m. pirmą kartą dalyvauja Vilniaus dailės parodoje, o vėliau yra nuolatinis

Dail. J. Mackevičius Kauno Meno Mokyklos pedagogų tarpe 1933 m. stovi: (iš kairės į dešinę) — gyd. J. Virkutis, dail. J. Mackevičius, skulpt. J. Zikaras, dail. P. Kalpokas, dail. S. Ušinskas, dail. J. Šileika, dail. V. Diežiokas. Sėdi: A. Zmuidzinavičius, O. Krikščionienė kan. M. Vaitkus, J. Šlapelis, dail. A. Varnas ir J. Taimantas

Jonas Mackevičius

Henrikas Nagys

Kodel as pasidariau dailininku?

(Autobiografiniai metmens)

Kartą vienas Bičulis mane paklausė: — „Kodel Jūs pasidarėte dailininku?“ — Kai galva prazysta obels žiedo baltumo spalva, tada jau ramiai galima apžvelgti nueitą gyvenimo kelią ir atsakyti į įvairius savos buities klausimus...

Jeigu aš savo gyvenimo tikslu pasirinkau dailininko karjerą, tai tik dėl to, jog tokia buvo Likimo valia, kurios buvimu aš tvirtai tikiu. Likimas mane pastūmė į meno pasaulį. Likimas lydėjo mano studijas. Likimas man buvo palankus ir ilgoje savarankiško dailininko gyvenimo kelyje. Todėl, šiandien, sulaukęs žilos senatvės, aš savo baltą galvą su dėkingumu lenkiu Gerajam Likimui nepašlykštėjusiam man gyvenimui, kas bei kurybinės laimės...

Domėtis dailė ir apskritai nemenuma skatinio Tėviškės gimtojo namo šeimininės tradicijos bei ten vyravusi meniškoji atmosfera. O tradicijos ir meniškoji atmosfera ejo per dailininką Elvyrą Andriolį, garsų senosios Lietuvos buities kūrinių kūrėją, kuris buvo mano tolimas giminaitis. Andriolį įtakos mano brolis, penkiolikia metų už mane vyresnis, iš profesijos vaistininkas, turėjo stiprų patraukimą dailės menui ir parvokęs atostogų, mėgdavo piešti. Jis davė pasakodavo apie dailę, apie Andriolį kūrėją bei jo darbus lydinčią garbę. Stebėdamas, kaip piešia brolis, ir klausydamas jo pasakojimų apie dailę, savo svajose aš pradėjau nuklysti į paslaptingąjį meno pasaulį, net pradėjau svajoti apie dailininko laimę bei garbę...

Mano gyvenimas jau buvo užnuodytas meno burtais, todėl vieną gražią dieną aš pasijutau esąs apsisprendęs siekti to svajoto, bet tolimo tikslo, būtent dailės, bet aš tuoj susidūriau su nuoga realybe: kaip į tą svajotą pasaulį patekti? Tokiai klausimui, žartum mišiniška neperžengiama uola, užgriovė mano kelią į svajotąjį pasaulį! Ir buvo dėl ko susimąstyti: mano jaunystės metais kelias į dailę buvo iš tikrųjų sunkus. Meno mokyklos ir dailės akademijos buvo Rusijos, Lenkijos ir kitų Europos valstybių didmiesčiuose, į kuriuos patekti ir dar ten studijuoti reikėjo pinigų, ir nemažo

pinigų... O iš kur tą pinigą gauti Lietuvos provincijos, Raguvos, neturtingam jaunuoliui?

Mano svajos, atsitrenkusios į nuogą realybę, grėsė subyrėti į vandens purslus! Išėitį surado mano brolis vaistininkas. — „Norį būti dailininku, reikia užsidirbti pinigų. Stok į vaistinę mokiniu. Mokslos nesunkus ir darbas lengvas, — pasidarysi farmacetu, pinigų užsidirbsi, tada galėsi ir dailę studijuoti! — Jis kartą pasakė flegmatiskai. Kitokio pasirinkimo tuomet neturėdamas, turėjau su tikėti su jo patarimu, nors farmacinis mokslas, kiek šiandienai prisimeniu, neturėjau mažiausio patraukimo... Ir taip vieną gražią dieną aš atsidūriau vaistinėje „mikstūrų“ ir bonketų pilstytai. Ir mokslo ir darbas buvo nuobodūs iki ašarų, o kai darbas pasidaro nuobodus, tu pačiu metu jis būna ir sunkus. Net trejus metus taip kankinau, kol pagaliau, susilaukiau tos palaimintos dienos, kai, baigęs mokinio kursą, galėjau laikyti egzaminus vaistininko padėjėjo diplomui gauti...

Egzaminų laikyti vykau į Maskvą. Ten patekęs, vieton žengęs į

universitetą prie žalių egzaminų stalo, aš atsidūriau garsioj Tretjakovskio Meno Galerijoj. Tai, ką aš ten pamaciau, mane trenkė prietrenkė. Meno kūrinių, vienas už kitą įdomesni bei vertingesni, visiškai pavergė mano sielą, todėl aš prisiekiau pasidaryti dailininku ir patsai kurti meno vertybes...

Su keliais rubliais kisenėje, aš iškeliavau į carų sostinę, Petrapilį, dailės studijuoti. Aš jau minėjau, jog tikiu į Likimo galią. Likimo paskatintas aš iškeliavau į Petrapilį dailės studijuoti, o ten jis man parodė ypatingą palankumą: vos tik pradėjus studijas Dailės Skatinti Mokykloje, greit gavau nemokamai butą su visu išlaikymu ir dar 30 rublių mėnesinę stipendiją net trejiems metams! Po trejų metų aš įstojau į ką tik įsteigtą kunigaikštystės Teniševos Dailės Studiją, kuriai vadovavo garsūs rusų dailininkas Ilya Riepinas, ir ją baigiau per dvejus metus, vėliau, penkerius metus studijavau Imperatoriškojo Dailės Akademijoje.

Kai šiandieną žvegiu į savo studijų metus akademijoje iš laiko perspektyvos, aš darčiau teigti, jog ten įsigijau bendrą meninį išsilavinimą, bet pagrindą kaip dailininkui man davė Riepinas. Jo trumpos ir konkrečios pastabos apie dailę būdavo perteikiamos taip aiškiai, jog visi galėdavo suprasti dailės paslaptis. Kunigaikštystės Teniševos rūmuose kiek-

TVENKINYS

Rieskučiom smėlį žarstėme į vandenį, dainuodami pavasario dainas. Ir matėm gintaro piliis, nuskenkudusias slaptingo tvenkinio žaliame dugne.

O vakarais, kai niūrūs vyrai su deglais subrisdavo į miegančias gelmes, mes laukėm, kol į kranto žolę jie išmes keistus turtus: piliis skaidrias langais, žibintus ir vežėdas aukšnes...

Rasoton pievon krito dusliai jų našta. Ir pro lelijas, maurus ir šaknis nerangūs ir juodi vežiai ropojo — o keista ugnim žerėjo jų švarvai drėgnai.

vieną savaitę būdavo ruošiami meno pobūviai, kurie mano sąmonėje įsitrė gražiausių prisiminimų pavidalu. Dvi valandos, praleistos Riepino draugijoje, kur būdavo daugiausia kalbama apie dailę ir meną apskritai, — mūsų, studentų, sieloms turėjo nepaprastos reikšmės. Apie dailę gražiai ir įtikinčiai mokėjo kalbėti ypač Riepinas, tų pobūvių dėmesio centras. Klausant jo kalbos, atrodydavo, kad be meno pasaulio niekas daugiau neegzistuoja...

Kada aš pasireiškiau kaip dailininkas? Su savo darbais pradėjau dalyvauti parodose dar studij-

jų metais, bet kada aš išėjau į savarankišką dailės kelią, šiandien nebeprisimeniu.

Baigęs studijas, aš padariau eilę kehonų po visą Europą. Meno paslapčių pažinimo troškulo skatinamas, daug keliavau, aplankiau žymiausių meno bei kultūros centrų, tikėdamas ten kažką nepaprasto rasiąs. Tiesa, daug gražių bei įdomių dalykų ten mačiau ir naujų išpučių patyriau, tačiau, pozityviaus nieko nepaveldėjau...

Paauklintis karas mane užklupo Italijoje, kur aš buvau priverstas gyventi ilgesnį laiką, galvoju net visą savo gyvenimą ten praleisti. Gyvendamas Capri ir bendraudamas su kitų tautų dailininkais, aš pilnai supratau ir įsisąmonina akademijoje įgytas žinias, kitaip tariant, ten aš galutinai meniskai subrendau, tačiau mano dailės keliarodžiu visą laiką pasilikio Didysis Riepinas. Jo autoritetas mane veikė visą gyvenimą. Jis mane apsaugojo ir nuo dailės klystelių, su kuriais teko labai dažnai susidurti...

Kada menininko kūryboje prasideda „senatvė“, kadaise, gyvendamas Capri, aš pažinojau garsųjį dailininką Jan Styką. „Zalgirio mūšio“ „Vytauto prieisikos prie Kauno“ bei kitų istorinių kompozicijų kūrėjas. Mes buvome netolimi kaimynai, susitikdavome beveik kasdien ir daug kalbėdavome įvairiais žmogaus būties bei meno klausimais. — „Aš esu visiškai jaunas“ — kartą pasakė jis vieno pasivaikščiojimo metu, nors tuo metu jo pečius jau slėgė gilios senatvės našta. Tai sakydamas, Jan Stykas buvo teisus: menininkas, gali būti seno amžiaus, tačiau jo dvasia ir kūryba visada būna jauna. Ir aš už savęs jau esu palikęs tris ketvirtius šimtmečio, tačiau jaučiuos tebesą jaunos dvasios ir kūrybiškai pajėgus. Išlaikyti visą gyvenimą jauną dvasią ir nepalūžusią kūrybinę valią, — štai kur glūdi menininko „amžinos jaunystės paslaptis“ bei jo gyvenimo laimė!

Lietuvoj vasarai baigiantis

V. Anykščio nuotr.

P. Orientalė

Ispirkimo smugis

Staiga, nė nepasibeldęs, įsoka pas mane vidun kaimynas Dirgūnas, vos kvapą atgaudamas, su tokiu išgąstiu atyke, kad man net šurpas kaulus perveda.

Tikrai turėjo įvykti kas baisaus, kad šis žilsties advokatas, visuomet toks nuosaikis ir susivaldęs, dabar dreba iš susijaudinimo. — Atleiskit... — Ponla... — jo balsas visiškai sausas ir trapus, lyg žemės grumstas. — Aš nežinau nė ką daryti... Tokia baisi žinia... — čia jis man ištiesia saują, būvusią apgnaužtą telegrama. — mane tartum pereiną jo sunki savižauta, ir mano pirštai jau virpa, o širdis ima skaudžiai dunkėti, kai aš nuleidžiu žvilgsnį į tą popierį.

„Vladas mirė staiga... maža žaizda... kraujo apnuodijimas...“ Tai jų vienintelis sūnus studentas... Jų didysis gyvenimo džiaugsmas, visa ateities svajonė ir vilitis! Dvidešimt dviejų metų jaunuolis... Kuo aš galiu padėti? kaip sura-

minti? Čia tokia didelė nelaimė, kad joki žodžiai nepadės, tik dar labiau gaudins...

Bejėgiškai atsidūstu: — Dieve, Dieve... Toks jaunuolis... Toks geras ir protingas berniukas...

Dirgūnas susmunka kėden, lyg būtų staigiai nuvaręs, ir aš daugiau nebedirštu prabilti.

Tada jis drebančiomis, lūpomis ima kalbėti:

— Aš atėjau... Ponla, gal būt, man padėtumėt... Matot, mano žmona šis momentą išėjusi — ji nieko dar nežino... Aš bijau, ji netrukus grįžta... Ir — kaip aš galėjau tai pranešti? Jos širdis taip silpna... Ar ji pakels šitą... Aš vis dar nežinojau, kaip galėčiau pagalbėti žmogui tokioje nelaimėje, ir tylėjau, lyg žado netekusi. Man pačiai širdis jau tirpo iš galiosčio, o į akis tvėnkėti ašaros.

— Tai aš prašysiu... — maldaudamai suvirpo kaimyno balsas, — gal sutikumėt elti pas mus. Kai ji pareis... Gal padėtumėt... pranešti jai tą žinią...

Tai buvo sunki pareiga, ir aš būčiau kažin ką davusi, kad tik nereiktų jos apsiminti. Bet momentas buvo toks tragiškas ir toks ūmus, kad — negalėjau delsti ko-

kiais apsisvarstymais ar abejojimais.

Pakilau ir išėjau drauge. Laukdam motinos sugrįžtant, mes daugiau nieko nekalbėjome.

Dirgūnas, nenurimdamas vietoje, kėlėtą kartą buvo kažkur išėjęs, bet staigiai ir vėl grįžo. Sėdosi fotelin, nerė galvą tarp rankų, bet ir vėl tuoj kilo irėjo kur nors pro duris ar žingsniavo čia pat kambaryje, tai baugiai dirsteldamas į langą, tai vėl nuleisdamas akis. Jis valdė, kaip begalėdamas, bet, matyt, ypač jaudinosis dėl žmonos.

Ponią Dirgūnienę, stambios ir, tartum, iškilmingos išvaizdos moterį, aš gana mėgau — ne tik kaip simpatingą kaimynę, bet ir kaip gerą, kultūringą žmogų.

Ji buvo, rodos, kilusi iš senos bajorų giminės, ir jos veide visada atsispindėjo kažkoks vidujinis orumas, kurį dar labiau didino jos tiesus liemuo, atlaiki krūtinė ir visada aukštyn pakelta plati kaktas. Žinoma, tai jau nebuvo moderniška moteris.

Jos melvasas žvilgsnis buvo visada atviras tiesus ir gilias prasmingas žmogus, kurio gali pasikliauti.

Mes, kaimynystėje susitikdamas, dažnai ir ilgai kalbėdavomės. Man stebino jos tvirtas tikėjimas

principais, o ypač žmogaus dievišką prigimtį ir teisingumą.

Tai buvo asmuo, kaip man rodėsi, iš praeito šimtmečio aristokratų, kurie dabartiname — 20 amžiuje — išėję iš mados ir savo aplinkumoje jaučiasi, lyg tie Turgenovo „atliekami žmonės“.

Nereikia nė sakyti, kad mano kaimynė savo vienturtį Vladelį mylėjo visa motiniška širdimi. Tas jautrus ir gerai išauklėtas vaikas net svetimųjų buvo mėgėjas.

Prieš pustrėčių metų, kai jis su tik ką gautu brandos atestatu vyko į Kauną — įstoti į technikos fakultetą, Dirgūnienė atsisveikindama net prarūko, nors kiti sakė iš džiaugsmo: toks gabus ir protingas esąs tas vienturtis sūnus.

Tai kaip aš turėjau dabar ją su tikti? Kas įvykis, kai ji sužinos staigia savo sūnaus mirtį? Ar išlaikys jos širdis netikėtą smūgį?

— Ji pareina... — sušnabždėjo vyrras, atitraukdamas žvilgsnį nuo lango, ir emė žingsniuoti įstričai kambary.

Mano krūtinė ūmai lyg pritrūko oro, bet aš tuoj vėl įkvėpiau, kiek tik galėdama, ir kietai sugniaužiau delnus, stengdamasi susivaldyti.

Kai ji žengė vidun, aš buvau visai rami.

Dargūnienė parėjo namo su pirkiniais rankose, linksma ir nieko nenaujaujanti.

Man laikiai dingtelėjo galvon, koks permainingas yra žmogaus gyvenimas, nes kiekviena valandėlė yra kupina klaidingų grėsmių, o ties laimės šypsena dažnai jau kybo juoda kalavijas.

Štai, kaip kam sekėsi šiandien — paprastai ir kasdieniškai ištirė mane ir pradėjo dėtioti daiktus. Tuo tarpo rodos, ji net nepastebėjo mano įtemptos ramybės. O jos vyrras, nenustygdamas vietoje, ar gal manydamas, kad man vieko bus lengviau, staiga pasiskuko link durų ir dingo kitam kambary.

Tačiau durys liko atviros, ir aš jaučiau, kad jis yra netoliese.

Pasirūžau. Paėmiau nieko nenuvokiančią motiną už rankos ir tytiliai, visai ramiai, pratariau!

— Ne visada viskas sekasi, ponla... Sėskitės.

Ji nustebsi pakėlė ir mane akis ir instinktyviai paslinko link fotelio.

Zinojau, kad dabar reikia trumpai, aiškiai ir paprastai pasakyti, — be jokių sentimentalų priedų, nes bet kokios graudžios užuojautos ar melodramiški raminauti tik dar skaudžiau sugelia nelaimingą širdį.

LRK PASTANGOS IR DARBAI

(Atkelta iš 3 ps.)

mausiojo skyriaus revizijos Komisija.

Dėl techniškių kliūčių Vyr. Rev. Komisija negalėjo nuvykti į Austriją. Tenyškio įgaliotinio veiklai patikrinti buvo sudaryta revizijos Komisija.

L.R.K. veikla be Vyr. Rev. Komisijos tikrina dar Kontrolės Komisija.

B.A.L.F. įgaliotinis tikrina lėšų ir daiktinių gėrybių gautį iš B.A.L.F. paskirstymą.

L.R.K. Vyr. Valdyba yra įpareigota kas 3 mėn. teikti piniginių ir daiktinių operacijų apyskaitas B.A.L.F. centrui.

Tie visi nuostatai įvykdomi.

Vyr. Valdybos yra didžiausias rūpestis, kad visuose organizacijose padalinuose darbas ir formaliai ir iš esmės būtų tiksliai ir teisingai vykdomas. Tuo tikslu yra įsteigtas Kontrolės — Inspekcijos skyrius. Manau, kad jis savo pastangomis prisidės prie pašalinimo įvairių trūkumų mūsų įstaigų veikloje ir apyskaitų ruošime. Kontrolės — Inspekcijos skyrius yra savo rūšies Vyr. Valdybos revizinis organas. Jis niekuo nekluduoja veikti Vyr. Revizijai ir vietinėms revizijos komisijoms.

Tai, kas pasakytą, parodo, kas L.R.K. veiklos tikrinimas yra nuolatinis ir nepriklausomas nuo L.R.K. Vyr. Valdybos. Tokia revizavimo ir tikrinimo tvarka turėtų patenkinti visus, net ir griežčiausius revizijos šalininkus, geros valios piliečius. Savaimė suprantama, kad L.R.K. būdama autonominė organizacija, negali būti tikrinama kitų organizacijų (pav. L.T.B. arba B.C.T.) revizijų komisijų. Tokiais mūsų nusistatymas išplaukia iš tvarkos ir teisės nuostatų.

6. Patiekė — visuotiniams skyrių atstovų suvažiavimui išamų paveikslą mūsų organizacijos vidutinio vystymosi, pereinamo prie mūsų vykdomų darbų.

Elchistito gimnazijos mergaičių ašinavimo klasė po I-jo koncerto Tautos šventės proga su savo vadove Marija Vilčiauskaitė (stovi viduryje) J. Gaidžio nuotr.

— Jūs nesijaudinkite... — mano balsas net man pačiai atrodė svetimas. — Atsitiko... didelė nelaimė...

Cia aš įrečiau savo kieta žvilgsnį jai į veidą, ir, tartum hipnotizuodama, lygiu; vienu balsu kalbėjau toliau:

— Svarbu išlikti ramiai... suvaldyti — pajęgti perygventi... Gyvenimas žiaurus... Vargų visada daugiau negu džiaugsmo, o laimė — greit pakeičia nelaimė... Tokia žmogaus dalis... Ir — viskas Dievo rankose...

— Kas gi atsitiko? — tyliai, vos girdamai, sušnabždėjo.

— Jūsų Vladeelis... — ir stabtelėjau, nes taip neapsakomai skaudu buvo šį momentą ištarti mirties vardą.

O ji sėdėjo visai vienodai kėdėje sustingusi, lyg užhipnotizuota, žiūrėjo tiesiai į mane ir net, rodos, nemirktelėjo.

— Jis... mirė? — vos vos prasišėrė jos lūpos.

Aš galilai žvilgčiau tiesiog į akis ir, deja, nepapauriau galvos — nepaneigiau jos klusmo.

— Būkite tvirta... — ir padaviau telegramą.

Ir kaip atrodytų keista, aš ne-

Mūsų tremtinių medžiaginio gyvenimo sąlygos yra kiekvienam tremtiniui žinomos. Juo labiau jos yra žinomos kiekvienam L.R.K. bendradarbiui, kuris tuos dalykus tiria, seka ir apibendrina. Nesileidami į detales, tuo klausimu mes galime padaryti tokias išvadas:

1. gyvenamųjų patalpų absoliutinė dauguma yra nehygieniškos ir nepritaikintos šeimoms ir ligoniams;
2. mitybos sąlygos permanentiškai blogėja. Šiuo laiku gaunamas maistas nei savo kokybe nei kiekybe nėra tinkamas ir pakankamas. Ypačiai tą galima pasakyti apie britų, prancūzų zonas ir Austriją;
3. tremtinių apranga ir apavai baigiasi. Teisybė, tuoj karui pasibaigus, kai kurios stovyklos buvo tais daiktais aprūpintos pakankamai kiekiais. Bet dabar to nėra. Šioje srityje irgi artėja sunkūs laikai;
4. finansinis mūsų tremtinių pajėgumas vis mažėja, nes santaupos baigiasi, o galimybių teisingomis priemonėmis padidinti savo įplaukus, nėra beveik jokių;
5. dėl aukščiausio išdėstytų priežasčių mūsų tremtinių sveikatingumas blogėja.

Paskutiniai mėnesiai aiškiai rodo, kad nėra galima laukti realaus pagerėjimo tose srityse. Naujai susikūrusi I.R.O. organizacija neatneš jokių esminių pakeitimų tremtinių aprūpinimo reikalavimams, nes, nors josios vadovybės dviasia yra humaniškesnė, bet jos disponuojami resursai yra labai riboti. Tad, akivaizdoje tų konstatavimų, mūsų tremtinių tolesnis gyvenimas darosi grėsmingas ir visai šalpos reikalus atsisotja prieš mūsų visoję platumoję.

Nors karas baigėsi prieš dvejus metus, bet ekonominiai sunkumai ne tik nugalėtų, bet ir pergalėjau

kraštų vis didėja. Pokarinis entuziazmas padėti karo aukoms vis senka. Karo pabėgėliai ir DP visiems nusibodo. Tad laukti efektingos pagalbos iš kitur nėra pagrindo. Tenka galvoti kad mūsų tremtinių šelpimas netolimoje ateityje taps mūsų pačių reikalu ir visus sunkumus mes patys turėsime pakelti.

Nuo savo darbo pradžios L.R.K. mūsų tremtiniams teikė piniginių ir medžiaginę šalpą. Prieš porą metų daiktinė šalpa buvo reikalingesnė už piniginę. Šiandien jau vis aktualėja ir piniginės šalpos reikalas.

L.R.K. savų nei kapitalų, nei daiktinių gėrybių neturi. Jisai yra tik tarpininkas tarp donatorių ir mūsų tremtinių. Jau minėta, kad mūsų beveik vienintelis donatorius yra B.A.L.F.

1946 m. antrame pusmetyje L.R.K. beveik nėra gavęs daiktinių siuntų. Jei tame laikotarpyje buvo skirtos daiktinės gėrybės, tai jos buvo gautos 1946 pirmame pusmetyje. Tas gėrybės Vyr. Valdyba laikė savo sandėliuose, nes žinojo, kad rudens ir žiemos mėnesiais jos mūsų tremtiniams bus pravaresnės.

Padėtis pasikeitė 1947 m. Šiais metais mes esame gavę iš B.A.L.F.

1. Kond. pieno	2.148 skard.
2. Muilo	358 kg.
3. Miltų	14 kg.
4. Care pakietų	300 št.
5. Jv. daržovių kons.	2.630 skard.
6. Jv. kruopų	460 kg.
7. Mėsos kons.	11.185 skard.
8. Margarino	1.578 skard.
9. Zuvies kons.	163 skard.
10. Pieno miltelių	1.584 skard.
11. Marmelado	466 skard.
12. Vitam. kons.	33.571 skard.
13. Muilo miltelių	6.000 kg.
14. Silkių	30 stat.
15. Lašinių	3.940 kg.
16. Vidėlės	380 skard.
17. Kavos	623 skard.
18. Kakao	1 dėž.
19. Makaronų	1 dėž.
20. Nestlės	74.495 skard.
21. Knygių	64 dėž.
22. Zuvies taukų	20 stat.
23. Medic. instrumentų	8 dėž.
24. Vaistų	3 dėž.
25. Kudik. buteliukų	3.024 št.
26. Mokykloms reikmen.	63 dėž.
27. Drabužių ir avalynės	1.397 maišų
28. Naujos medžiagos	6.473 mtr.

B.A.L.F. siuntos ejo gana reguliariai. Pakelję laikas nuo laiko siuntos yra apibūdinamos — ypačiai vertingesni daliai (lašiniai, kava). Nors už trūkstantis prekes gaunamas draudimas, bet visgi jų neatėjimas sudaro mūsų tremtiniams didelę žalą. Visos gėrybės ateina į Reutlingeną, į mūsų centrinį sandėlį. Iš jo jos persiunčiamos į zoninius sandėlius. Mažai vertingos gėrybės siunčiamos traukiniais, bet maisto produktai, naujai vedantiniai į pagandą — siunčiami sunkvežimiais.

Aš supratau, kad buvo kažkas ypatingo jos sieloje, kas rįsosi su šia netikėta žinia apie sūnaus mirtį.

Moteris pradėjo pusbalsiu mels-tis, keldama akis į paveikslą.

— Viespatie... Tesie tavo valia... Atleisk man nors šian-dien... Atleisk, Viespatie...

Tai aš... tai mano nuodėmė — dabar... pražudė Vladeilį... Kalta esu, Viespatie... Atleisk man... ir stambios ašaros viena po kitos krito ant jos su-nertų rankų.

Aš paėmiau už peties ir pripra-šiau sėstis atgal į kėdę. Norėjau įkalbinti, kad ji išsakytų savo siel-vartą, kad žodžiais išsemtų supul-gal bus lengviau.

Ji pradėjo pati-visai atvirai ir aiškiai, lyg būtų skubėjusi atsikra-tyti pasiplogius slėgėms.

Tai už mano nuodėmę... Prieš penkio metai... Lygiai šitas laikas tada buvo... O da-bar-netikėtai Dievas nubaudė... Atleisk, Viespatie-Tavo valia te-sie šventa... Aš vis jaučiau... Vis man širdy skrupiojo, lyg koks akmuo. Nors mes ir užmirstume-pas Dievą viskas suskaičyta...

Aš dar nieko nesupratau, tik

Hanau lietuvių tremtinių bendruomenė rugėjo 8 d. Tautos šventės dieną susirinkusi kryžiaus aikštėje vėlavos pakėlimui. Į susirinkusius kalba savanoris — kūrėjas Balzaras. P. Remeikos nuotr.

Siuntos eina 6—8 savaites. Pas mus siuntos išbuna 1—2 savaites. Visi daiktai atėję didesniais kiekiais, siunčiami toliau originaliame įpakavime. Taisi metodas turi plusų ir minusų. Persiuntimas kelių šimtų tonų krovinių sudaro Vyr. Valdybai daug rūpestių. Bet iki šiol tą užduvinį mums pavyk-davo sėkmingai išspręsti.

Daiktinės gėrybės į zonas skir-tomos pagal atitinkamą planą. Jį paruošia centrinė daiktinėms gėry-bėms skirstyti komisija. Jis laikas nuo laiko keičiamas, teisingiau pritaikomas mūsų tremtinių gy-venimo sąlygoms. Tokio nuola-tinio plano sudarymui iki šol la-bai trūkdė visiškais nežinojimas, kiek, kokių ir kada siuntų bus gaunama. Manau, kad dabar tas reikalas galės geriau bus sutvar-kytas, nes, B.A.L.F. pagaudėjau, L.R.K. paruošė tremtinių, daikt-inėms gėrybėms šelpimo planą (1947 II pusmėčiui).

Mes neqavome B.A.L.F. praneši-mo, kad jis bus vykdomas. Gal jam sunku tai padaryti, nes jis operuoja lėšomis, gaunamomis iš rinkliavų, kurios nėra nei pasto-vios nei žinomos.

Iš iki šiol turimų duomenų mes privalome padaryti išvadą, kad mums nepavyko ir greičiausiai ne-pavyks ateityje gauti tiek gėry-bių, kad jomis būtų galima aprū-pinti visus mūsų tremtinius. Todėl reikia išrinkti kai kurias tremtinių kategorijas, kurios labiausiai šelpti būtina. Vyr. Valdyba yra nusista-čiusi pirmon eilėn šelpti šias grupes:

- a) naujaagimius... 0—1
- b) vaikų... 1—14
- c) jaunimą... 14—18
- d) ligonius
- e) negyvenančius stovyklose ir senius

Mes patys gerai suprantame, kad tasai planas nėra nei tobulas nei

džiugiastanėbėjau, kad išsikalbė-jimas pamažu lengvino jais kau-smą vadavo iš to bėgėjiško sustin-gimo, iš mirties įspūdžio klauku-mpos...

Ji kalbėjo tartum visai ne man-lyg pati su savimi. O užpakaly, šiaups slenkščio, kaip šešėlis, sto-vėjo jos vyras...

Bet štai ji aiškiai kreipiasi į mane, lyg tik dabar susipratusi:

Prieš penkio metai... Aš — dariausi abortą... Žinojau, kad mirtina nuodėmė — ne tik prieš Dievą, bet — prieš žmogaus pri-gimtį, prieš gyvenimo principą... Nužudyti negimusį kūdikį — maža, bėgėji... Nieku nekaltą... skaistą... Dievas, gal būtų, ir at-leido — aš vis mieldžiausi... Bet teisybė — negalėjo būti užmirsta... Ir dabar — po penkio kelių metų — Vladeilio galvos-krito išprikimo smūgis... Kad aš... aną nu-žudiau, tai — ir šito netekau... Viespatie, atleisk!... Mūsų gy-vybė ir mirtis-tavo rankoje... Ir nei plaukas — be tavo valios ne-pasijudins...

Vyras tyliai prisiartinio prie žmonos, ir aš palikau juodu vie-nodu skaudžiamie silvartė ir at-gailos maldoje...

teisingas, nes jis neaprupina dau-gumos mūsų tremtinių. Tai dides-likis nuviliantis smūgis. Bet esame realiose sąlygose mes kitaip pasi-eglti negalimo. Šioje vietoje pri-vaiau sustoti ties klausimu negy-venančių stovyklose šelpimo.

Vyr. Valdyba, atsižvelgdama į jų gyvenimo sąlygas, yra paka-rtočiai kreipusi ir aplinkkraščiais ir paskirais raštais, kad jie turi pirmumą pašalpas gauti. Kaip ži-nome, jie pašalpas gauna per tuos L.R.K. skyrius, kurių veikimo teri-torijoje jie gyvena. Bet labai daž-nai tie mūsų patvarkiai nebuvo įvykdomi. Jie dažnai netik nebuvo proteguojami, bet buvo dažnai užmirstami. Iš to kilo ir kyla nu-skundimai ir neususipratimai. Iš-skrininguoti ir negyveną stovyklo-se yra tokie pat tremtiniai, kaip visa tremtinių masė ir visoms lie-tuvių centrinėms organizacijoms vienodai brangūs. Daugelis iš jų norėtų gyventi stovyklose ir var-gti bendrą vargą. Dažnai jie ne dėl savo kaltės nepateko į stovyklas arba iš jų buvo pašalinti. Todėl aš prašau į tą grupę, pašalpas skirstant, ypatingai atsižvelgti. Tinkamesniam to reikalo sutvarky-mui būtų tikslu į skyriaus valdy-bas kooptuoti negyvenančių tre-mtinių stovyklose atstovą. Pastarie-ji turėtų palaikyti artimausian-tis santykius su L.R.K. skyriaus val-dyba, patiekdami jam tikslias sta-tistikos žinias ir savo pageldavi-mus šelpimo srityje. Jei vietiniai L. R. Kryžiaus skyriai neis šia kryptimi, tai Vyr. Valdyba bus priversta daiktines gėrybes tiesio-giai skirti tai mūsų tremtinių gru-pui. Mes nenorėtume eiti tuo keliu, nes susidarytų organizacinis dy-lipumas, o iš čia kiltų daug ne-susipratimų.

Tą dalį pranešimo baigdamas, kreipiuosi į skyrių valdybas, kad jos gautas gėrybes kiek galima greičiau išskirstytų reikalingiems. Gėrybės skirstant, reikia į tą dar-bą įtraukti L.R.K. moterų komitetų ir bendruomenės atstovus. Taip pat reikia imtis visų priemonių, kad gėrybės sandėliuose būtų tinkamai apsaugotos.

8. L.R.K. be minėtų darbų veikia ir kituose baruose, būtent rūpi-nasi.

- a) belaisvių globa,
- b) kalinių globa,
- c) atskirtų, lietuvių, globa (Ber-lynas, Viena).
- d) Austrijose gyvenančių lietu-vių šalpa,
- e) invalidų globa,
- f) besiruošiančių pasilikti Vo-keitioje globa
- g) medicin. personalo ruošimu.

Daugelis tų darbų buvo perduo-ta vadybių L.R.K. Moterų Komite-tui. Pastarasis pavesė užduotinius įvykdė sėkmingai.

Tai taip atrodė sutrauktai L.R.K. veikla praėjusiais metais. Didžiaus-is tos veiklos minusas yra tai, kad mūsųose yra per daug nelai-mių, vargo, nepritekėjimų ir kad mes turime per mažai lėšų ir daiktinių gėrybių. Tokių faktų akivaizdoje L.R.K. neretai yra priverstas veikti improvizuotai — tiecti pagalbą tik labiausiai reikalingiems.

Tremtinių mitybos reikalai

(Iš Britų zonos įgaliot. V. Užupio pranešimo LRK suvažiavime)

Antrojo pasaulinio karo buvome priversti palikti savo tėvų žemę ir priversti apsigyventi su benamio dalia Vokietijoje. Sąjungininkų pergalė atnešė mums daug pragiedrulių, ir pajungtieji vergų darbas Vokietijoje pradėjo vėl teltis į sąvąsas bendruomenės, kuriose vėl atgijo kultūrinis ir visuomeninis mūsų tautiečių gyvenimas. Tačiau žiauri tikrovė gan greitai išblaskė daugelį vilčių. Tuojau pat iškilo patalpų, aprangos ir maitinimosi problemos, iš kurių šiuo metu ypač aktualu maitinimosi padėtis.

Anglų zonoje gyvenančių tremtinių maitinimasis žymiai pablogėjo 1946 m. vasarą iki tų metų rudens priejo tragiški sunkios būklės. Gaunamas maistas iš vosiškų šaltinių ir sulygintas vokiečių gaunamoms maisto normoms. Jo atskiri maisto sortimentai keičiasi, priklausomai nuo vokiečių periodų.

Šių metų pradžioje oficialiai nustatyta ši maisto norma kalorijomis:

Kūdikiai nuo 0—1 metų	1139 kal.
Vaikai nuo 1—3 metų	1213 kal.
Vaikai nuo 3—6 metų	1509 kal.
Vaikai nuo 6—10 metų	1775 kal.
Jaunuoliai 10—20 metų	1940 kal.
Normalus	
vartotojas virš 20 metų	1599 kal.
Vidutiniškai dirbantysis	1755 kal.
Sunkiai dirbantysis	2590 kal.
Ligoniai nuo 6—20 metų	3955 kal.
Ligoniai vyresn. kaip 20 metų	3150 kal.

Gi dienos norma detalai normaliam vartotojui:

Duona	383,9 gr.
Mėsa	17,9 gr.
Marmeladas	16,1 gr.
Žuvis	17,9 gr.
Daržovės	71,4 gr.
Kruopos	32,1 gr.
Miltai krakm.	3,2 gr.
Nugr. pienas	0,107 ltr.
Riebalai	8,9 gr.
Kava	4,3 gr.
Sūris	4,5 gr.
Bulvės	357,1 gr.
Cukrus	8,9 gr.

Tačiau anglų zonoje maitinimosi padėtis vis sunkėjant, vertingesni maisto sortimentai (riebalai, mėsa, duona) vis buvo mažinami, ji papildant mažiau vertingais maisto produktais. Šiai padėčiai paanaliuoti patiekiau Spakenbergo lietuvių stovykloje gautą vienos dienos davinį normaliam vartotojui 102 maitinimo periode:

Sviežia mėsa	11,4 gr.
Sviežia dešra	2,9 gr.
Žuvis	8,9 gr.
Sūris	4,5 gr.
Kruopos	44,6 gr.
Bulvės	357,1 gr.
Daržovių	14,3 gr.
Marmeladas	14,3 gr.
Varškė	2,2 gr.
Riebalai	7,1 gr.
Liesas pienas	0,107 ltr.
Duona	232 gr.
Cukrus	10 gr.
Druska	10 gr.
Kavos erz.	4,5 gr.

Tokia pat mikroskopiškai maža ir kūdikiams nepritaikinta dienos norma naujagimiams iki 1 metų amžiaus:

Riebalai	13,4 gr.
Duona	89,3 gr.
Daržovės	14,3 gr.
Cukrus	36,7 gr.
Kruopos vaik.	9 gr.
Pilnas pienas	0,750 ltr.
Kruopos	62,5 gr.
Marmeladas	14,3 gr.
Druska	10 gr.

Maitinimosi krizei vis aktualėjant, lietuvių atstovai anglų zonos Schleswig-Holstein ir Zem. Saksonijos apygardose šių metų vasario mėn. 25 d. pranešimuose padarė aliarmuojančius pareiškimus:

Schleswig-Holsteino, — kurioje gyvena daugiau kaip 6.000 lietuvių, — tegauant 1550 kalorijų

dienai, nuo 1946 m. lapkričio m. maitinimas nepaprastai blogas. Tų kalorijų skaičiaus nedirbantis DP toli gražu negauna ir turi arba spekulioti arba mirti badu. Jau dabar vokiečių gydytojai pasireiškia ypač DP tarpe bado ligą oficialiai vadina „DP Krankheit“.

Zem. Saksonijos apygardos, kurioje gyvena apie 10.000 tremtinių „Visuotinis nusiskundimas maisto davinio. Teoretiskai gaunamos vokiečių davinys, praktiskai žymiai mažiau vertingas. Dėl blogesnių kokybės ir svorio galima teigti, kad apytikriai jis turi tik apie 1000 ka-

Teta iš Amerikos pasitraukusi siūsti stantinius lietuviams tremtiniams į Europą

lorijų. Daug gaunama sūgėdusių kruopų. Vietoje žalių bulvių tik džiovintos. Ligoniai su skrandžio ligomis negauna baltos duonos... Šie pareiškimai yra glaudžiai susiję su maisto davinio neįtikėtinai atskirose stovyklose, nes daugelyje stovyklų keletą mėnesių negavo bulvių ir kitų maisto produktų. Pav. Bocholto stovyklų tremtiniai dvi savaites negavo nei sviesto nei margarino, o bulvių daugiau kaip mėnesį. Detmoldo normalus vartotojas kurį laiką savaitę gavo 18 gramų riebalų, o vietoj daržovių — džiovintus runkelius, kurie, vokiečių tvirtinimu, nacių valdymo metu buvo

gaminami KZ—kams. O kas nežino anglų zonos šviesiai geltonos kukulų duonos, kuri buvo tiekiama keletą mėnesių.

Aukščiau minėtos skalės ne viena vartotojų kategorija negauna tokio kalorijų kiekio, kuris yra joje nustatytas. Pav. gr. duonos priilyginta 245 kalorijoms, bet vokiečiai, kurie ją tiekia, nurodo, kad 100 gramų duonos duoda tik 175 kalorijas. Ta pati duona tiekiama nereguliariai, dažnai neįskaičiuojami trūkstant kiti maisto sortimentai, kad išlygintų kalorijų skaičių, jos dažnai duodama tiek, jog negalima suvartoti. Taip pat tiekiamos bulvės iki 20—30% sugedusios, mėsa 30—40% kaulai. Tągi tremtinių gauna maistą tiek kiekio, tiek kokybės atžvilgiu mažiau negu nustatyta. Maisto kiekio tarp nustatytos skalės ir praktiskai gaunamos normos, skirtumas kartais siekia iki 25%. Nuo š. m. liepos mėn. maisto tiekimas, maistomai dėl naujo derliaus, pasidarė normalnesnis ir pastovesnis.

Kompetentingų gydytojų šių metų sausio mėnesį nustatyta kalorijomis, kad pagal UNRR'os skalę skiriamas maistas neatitinka faktiskai gaunamo maisto kalorijomis, būtent:

Kūdikiams nuo 0—1 m. pagal UNRR'os skalę — 1139 kal, fakt. gauna — 1020 kal.; Vaikai nuo 1—3 m. pagal UNRR'os skalę — 1213 kal, fakt. gauna — 1015 kal.; Vaikai nuo 3—6 m. pagal UNRR'os skalę 1509 kal, fakt. gauna 1195 kal.; Vaikai nuo 6—10 m. pagal UNRR'os skalę 1775 kal, fakt. gauna 1394 kal.; Jaunuoliai 10—20 m. pagal UNRR'os skalę 1940 kal, fakt. gauna 1540 kal.; Norm. vart. vyresn. kaip 20 m. pagal UNRR'os skalę 1599 kal, fakt. gauna 1199 kal.; Vidutiniškai dirbant pagal UNRR'os skalę 1755 kal, fakt. gauna 1364 kal.; Sunkiai dirbantysis pagal UNRR'os skalę 2590 kal, fakt. gauna 2074 kal.; Ligoniai nuo 6—20 m. pagal UNRR'os skalę 3955 kal, fakt. gauna 2554 kal.; Ligoniai vyresn. kaip 20 metų pagal UNRR'os skalę 3150 kal, fakt. gauna 2314 kal.

Tuo pat gaunamo maisto kalorijų tyrimo metu naujagimiai nuo 0 iki 1 metų amžiaus savaitę gavo:

Ruginės duonos	650 gramų
Dirbtinio medaus	119 gramų
Zalių kopūstų	525 gramų
avižinių kruopų	434 gramų

Suprantama, kad naujagimio ruginė duona ir žaliuos kopūstais maitinti negalima, ji duodamos kruopos daugiausia tinka valgyti tik suaugusiems; manų kruopų kūdikiai negavo. Pilnai suprantama, kokiąje tragiškoje padėtyje atsideria naujagimio tėvai, gaudami tokį kūdikio maisto sortimentą.

Džiovintų sanatorijose visa laiką maistas buvo nepakankamas. Pajėgesni ligoniai buvo priversti

palikti sanatorijas ir eiti į kaimus ieškoti reikalingiausių maisto produktų, pav. duonos, bulvių ir kt. Tačiau UNRR'ai likvidavusi ir perėmus naujos institucijos ligoninių ir sanatorių administravimą, ligonių maitinimas rodo tendenciją gerėti. Tas pagerėjimas matyti, palyginus Bad—Rehburg sanatorijos TBC ligonio davinį 104 ir 105 maitinimo periodų. Apie maisto pagerėjimą gaunamos žinios ir iš kitų sanatorių.

Bad—Rehburg sanatorijoje 105 maitinimo periode TBC ligoniui diena skirta:

Duonos	500 gr.
Mėsos	75 gr.
Cukrus	60 gr.
Kavos	7 gr.
Pieno	0,5 ltr.
Miltų	10 gr.
Žuvies	25 gr.
Marmelado	18 gr.
Daržovių	600 gr.
Lieso pieno	0,4 ltr.
Kruopų	150 gr.
Sviesto	75 gr.
Sūrio	50 gr.
Druskos	10 gr.

Ir šis maisto pagerėjimas yra tik laikino pobūdžio — neturiu davinį spęsti, būtų tragiška, jei vėl būtų grįžtama į badmirio normą.

Tautų Sąjunga 1936 metais išleido nuostatus apie maisto kiekį, kuris reikalingas palaikyti gyvybę. Ji nustatė, kad suaugęs sveikats žmogus, nedirbantis jokio specialaus sunkaus profesinio darbo, reikalingas 2400 kalorijų dienai. Kad šiuos nuostatus 1800 kalorijų norma laikoma žemiausia riba. Baltymų norma dienai nustatyta — 70—90 gramų, gi praktiskai DP negauna nė 50%. Riebalų minimumas suaugusiam žmogui — 40—60 gramų dienai. Jų negaundamas, žmogaus organizmas silpsta. Nors ir gaudamas didesnę normą angliavandenilių (duonos, bulvių), jis neasimiliuoja vitaminų, žmogus pasidaro nepajėgus atsispriti ligoms, nukentčia nervų sistema. Tačiau normalus DP vartotojas gauna riebalų tik 7,1 gr. į dieną, o paskutiniu metu, pav. Hannoverio stovykloje, gauna tik 5,7 gr. į dieną, todėl galima padaryti teisingą išvadą, kad esame pastatyti fizinio išnaikinimo pavojuje.

Amerikiečių zonoje tremtinių maitinimas yra geresnis, tačiau ir jo nepakanka normaliam maitinimui.

Dabartinu metu amerikiečių zonoje yra šios maisto normos:

Normalus vartotojas	2000 kal.
Motinos ir ligoniai	
2600 iki 2700 kal.	
Dirbantiesiems	2900 iki 3000 kal.
Vaikai nuo 0 iki 3 mėn.	517 kal.
Vaikai nuo 3 iki 6 mėn.	755 kal.
Vaikai nuo 6 iki 9 mėn.	1239 kal.
Vaikai nuo 9 iki 12 mėn.	1249 kal.

Vaikai nuo 1 iki 3 metų 1260 kal. Vaikai nuo 4 iki 5 metų 1575 kal. Vaikai nuo 6 iki 9 metų 2264 kal. Vaikai nuo 10 iki 17 metų 2654 kal.

1946 metais rugpjūčio m. stovyklų gyventojai normaliai gaudavo į dieną mėsos konservų — 85 gr., dabar — 40 gr. šviežios mėsos, kurioje kaulai sudaro 25—30%, 10 gr. dešros, 7 gr. žuvų konservų ir 10 gr. sūrio mėsos sąskaiton, kas sudaro išviso 67 gramus; reikiama sumažinta 18 gr. Riebalų gardavc 28 gramus, dabar — 20 gramų. Cukraus gavo 28 gramus ir šokolado 14 gr., o dabartinė norma: cukrus — 7,5 gr. ir saldinių 7,5 gramo. Dabar neduodama pudingų miltelių ir džiovintų vaisių. Kalorijų skaičius, vieton sumažintų produktų daugiausia padengiamas miltais ir aviziniais dribsniais. Tuo būdu maistas pasidarė vienodas. Gaunamo maisto sudėtinį dalių įvertinimas kalorijomis nesutampa su vokiečių ūkio ministerijos apskaičiavimais, nes UNRR'os apskaičiavimai didesni. Sugretinant UNRR'os ir vokiečių ūkio ministerijos kalorijų apskaičiavimus, matyti, kad DP gauna vietoj 2025 kalorijų tik 1820, reikiama 215 kalorijų mažiau.

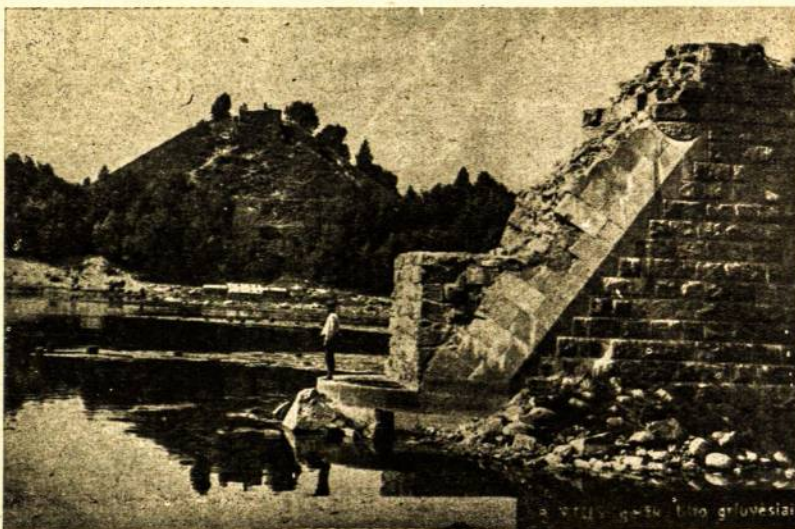
Amerikiečių zonoje gyvenančių ne stovyklose ir išskyringųjų padėtis yra tokia pat, kaip ir anglų zonos tremtinių gyvenančių stovyklose ir ne stovyklose. Jų padėtis dar šių metų pradžioje buvo geresnė kaip anglų zonos tremtinių, bet pablogėjo, kai sulygino anglų ir amerikiečių zonų maisto davinį. Tik amerikiečių zonoje yra tuo geriau, kad čia yra ūkio, o ne pramonės kraštas ir daug daugiau yra galimybių maisto pasirūpinti savo iniciatyva.

Prancūzų zonoje šių metų pradžioje tremtinių maitinimas ne visose stovyklose buvo vienodas. Normalus vartotojas į savaitę gavo nuo 1700 iki 1900 kalorijų, tačiau šiuo metu maisto davinys pastovus. Normalus vartotojas gauna į savaitę: riebalų — 140 gramų, mėsos — 231 gramą. Duonos normalus vartotojas gauna savaitę tik 875 gramus, t. y. mažiau kaip kitose zonose, bet už tai gauna bulvių savaitę 3 kg. 500 gramų. Duonos kiekį normalus vartotojas gauna tokį pat kaip vaikai nuo 6 iki 10 m. amžiaus, tai tikrai per mažas kiekis. Duonos kiekį, neskaitant bulvių, kompensuoja miltų gaminiai (Teigwaren), kurių į mėnesį gauna 1 kg., bet turimas davinys, negauna kruopų. Prancūzų zonos tremtiniams daug padeda gaunamas vynos ir cigaretės, kurių nedirbantis vyras į mėnesį gauna 240 št., o dirbantis dar amerikoniškų cigarečių 80 št. priedo. Kaip žinome, jos turi daug vertės tremtinių ekonomiškuose reikaluose.

Si sunki maitinimosi padėtis pastebimai atspindi į tremtinių sveikatą. Anglų zonoje pastoviai šiuo metu blogėjami ir šelpiami pinigais bei maistu gulintieji sanatorijos 172 ligoniai, kurių 90% serga tbc. Stovyklose gyvena sergantieji atvira ir neatvira džiova — 461 tremtinys. Kai kuriose stovyklose, pav. Ekeimförde, 30% vaikų yra užsikrėtę džiova. Jai plėstis palankias sąlygas sudaro ne tik blogas maistas, bet ir blogos bei ankštos gyvenamos patalpos. Daugelis mūsų tremtinių jau turėjo apsigyventi tame pačiame kambaryje gyventi, virti ir visą savo turimą mantą susikrauti. Dėl blogo maisto ir ankštų patalpų ypatingai sunki padėtis neščių ir maitinančių motinų. Tačiau, nežinint ir šių sunkių sąlygų, vis dėlto anglų zonoje metų būvy gimė 604 kūdikiai.

Anglų zonos šiaurinės dalies — Schleswig-Holsteino apygardos lietuvių gydytojų suvažiavimas š. m. kovo mėn. 7 d., susirinkę spęsti tremtinių mitybos ir sveikatingumo klausimų, ypatingai gilinosi į moksleivių ir neščių bei maitinančių motinų mitybos bei sveikatos klausimus ir priėmė be kitų šią rezoliuciją:

1. Dėl nepaprastai menko maisto davinio DP stovyklose ypatingai kenčia motinos, kurios motinos davinio negauna, į darbą įsijungti negali, nes jos nepakankamai darbo turi prie šeimos. Motinos, turin-

Alytaus senoji tilto griuvėsiai

čios du ir daugiau vaikų iki 14 metų amžiaus, namų darbas nemkenksnis už raštinės tarnautojo ar policininko darbą.

Laikome racionalių ir būtinų, kad motinos, turinčios bent vieną vaiką iki 6 metų amžiaus ar bent du vaikus iki 14 metų amžiaus, gautų dirbančio maisto davinį.

2. Nustatyta, jog dėl blogos maisto kokybės (sugedusių bulvių bei daržovių, didelio procento kaulų mėsoje, mažo pieno riebumo, maisto vienodumo ir t. t.) normalus DP vartotojas tegauja 1200 kalorijų diena. Dėlto iki 80% visų gyventojų svoris yra žymiai mažesnis, negu normaliai turėtų būti; pasireiškia vitaminų, ypač B, trūkumo simptomai; besimokančių atmintis nusilpusi, žmonių atsparumas ligoms smarkiai sumažėjęs. Dėl mažo procento gyvulinės kilmės baltymų, žmogaus organizmui daroma neatsitaisoma žala.

Todėl žmonių sveikatai išlaikyti turi būti pagerinta maisto kokybė ir padidinta jo kiekybė. Bent 50% dabar gaunamų baltymų turi būti gyvulinės kilmės.

Štai būdingas lietuvių gydytojo, buvusio 20 mt. gimnazijos gydytoju, charakterizavimas tame pat suvažiavime mokyklinės stovyklos Klein-Wittensee moksleivių vargingos padėties:

— Daugelis mokinių — išblyškę, suliesę, liguistais, nusiminusiais veidais. Atrodo, kad jie, jauni būdami, jau yra visa patyrę, be lai-

ko pasėnė... Oficialios maisto normos mažos, bet ne visiems jos vienodai sunkios.

Mažamečiai beveik visi be išimties apvalgo savo tėvus ir kitus šeimos narius. Jei visiems trūkstą, tai mažiems neturi trūkti, juos reikia socialiai papenėti. Kitur vėl šeimos nario sumanymas daug padaro: apibėga, sužino, sumaniai paverčia į maisto produktus senas sutaupas, gautas anklodes, apavą ir kt.

Sunkiausia vyksta vienišiams našlaičiams mokiniams. Jie pririšti prie darbo ir turi gaunamoms normomis išsiversti.

Kai kuriems vienintelis maistas pasidarė kasdieninė duona. Nuo ankstaus ryto ligi vėlaus vakaro jie kramto duoną. Kad duonos skonį pagerintų, ji piauštoma plonomis riekėlėmis, kurios dedamos ant karštos krosnies. Duona šunta, gana skaniai kvepia. Man vienas užtikrino, suvalgęs per dieną kepačią duoną, ir daugiau jam nieko nereikia. Bet duonos visai savaitei neužtenka: per 3–4 paras suvalgęs visą savaitės davinį...

Stovykloje dabar priimamos duonos aukos mokinių naudai...

Toje pačioje stovykloje patikrintas moksleivių svoris. Rasta: — 49% berniukų ir 48,5% mergaičių svoris žemiau normos.

Hannoverio baltų stovykloje š. m. gegužės m. 1–20 d. pasirodė tokie vaikų sveikatos patikrinimo rezultatai:

Amžiaus metais	Skaičius patikrintų vaikų	Skaičius nepaaukama maitin.	Sergančių TBC, kamai stovykloje silomis arba liaukomis	Tieji eibimui silomis ton.	Padidėjusi silomis ton.	Skrof. losis	Rachitiku
0–2	23	5	0	0	0	0	12
2–6	23	6	3	2	0	0	3
6–12	82	34	7	19	1	0	0
12–18	25	5	1	1	0	0	0

Dariusis tyrimus gyd. Kriaučiūnas prie šių tyrimų rezultatų pareiškia:

— Kūdikiai ir maži vaikai ligi 2 metų amžiaus serga rachitu (52%), nes negauta pakankamo kiekio vitaminų D. Žuvies taukai gaunami pavasarį. Visą žiemą negauta valsių ir tik 2–3 kartus daržovių, taip pat ilgą žiemos dalį jokių šviežių bulvių, — o tik bulvių miltelių. Negaunama ryžių, labai mažai manų kruopų. Pienas 1–2% riebumo. Tai ir yra rachito priežastys.

Vaikai 2–6 metų amžiaus nepakankamai maitinami (26%). Priežastys tos pačios.

Mokyklinio amžiaus vaikai 6–12 metų amžiaus kenčia nuo nepakankamo maisto (41%). Vaikai negauna baltos duonos, pakankamai riebalų, negauna šviežio pieno.

Blombergo stovykloje š. m. rugpjūčio m. 8–20 d. patikrinti lietuvių vaikai nuo 0–14 metų amžiaus:

Tikrinama nuo 0–6 m. amžiaus 40 vaikų, — svorio trūksta 3 vaik. arba 7,5%; Tikrinama nuo 6–14 m. amžiaus 75 vaikai svorio trūksta 53 vaik. arba 70%.

Tame skaičiuje nuo 1% iki 5% svorio trūksta 21 vaikui; nuo 5% iki 10% svorio trūksta 15 vaikų; nuo 10% iki 20% svorio trūksta 15 vaikų; daugiau kaip 20% 2 vaikams.

Tokiai kritiškai maitinimo būklei tremtinius kamuojant, LRK darbuotojams sunki pareiga tremtinių šalpos darbą dirbti, nes piniginių ir daiktinių pašalpų reikalingųjų skaičių sudaro visa tremtinių masė tik su mažomis išimtimis. Sėpmas pasidarė visuotinė būtinasis, tačiau galimybės labai ribotos. Pav. būtinas reikalas sušelpiti naujagimių motinas. O be jų gi dar reikia šelpiti našlaičius, buv. belaisvius, ligonius sunkion būklėn patekusius ir kt.

Amerikos lietuvių paaukotų rūbų, siunčiamos maisto gerybės yra didelė mums parama. Reikšdami jiems mūsų giliausią padėką, turime pripažinti kad ši parama tik švelnina mūsų vargingą būklę, bet jos neišsprendžia. Piginėms ir daiktinėms gerybėms turi patekti ten, kur jos būtinausiai reikalingos.

Todėl leidžiū sau pareikšti nuomonę ir pageidauti kad LRK Vyri-

ausia Valdyba, skirstydama zonas gaunamus iš BALF'o ar kitų šalpos organizacijų maistą:

1. Pagrindiniai išstudijuotų atskirose zonose tremtinių maitinimosi padėtį ir gaunamą maistą skirtų tų zonų gyventojams, kuriose maitinimas yra blogiausias.

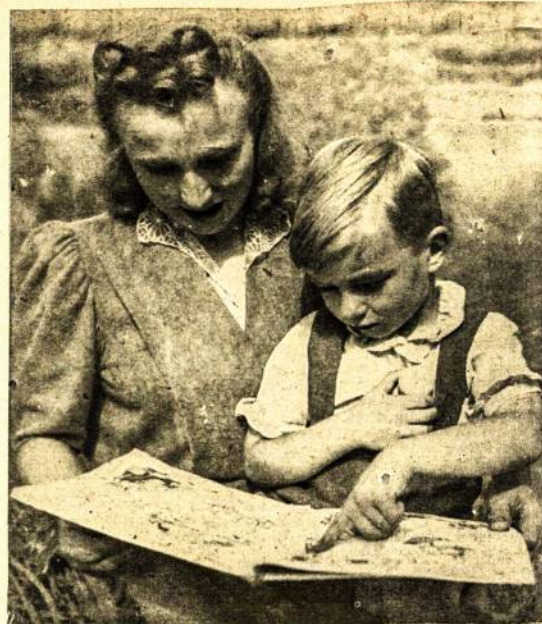
2. Į gaunamą iš BALF'o maistą žiūrėti, kaip į maistą turinti tikslą papildyti maisto davinį ir išlyginti maisto skirtumą, gaunama iš

mus globojančių institucijų atskirose zonose apsiribojant ir toliau šelpiti tik vaikus ir būtinios šalpos reikalingus ligonius.

3. Kadangi pagal LRK Vyriausiosios Valdybos instrukcijas iš jos gaunamas maistas, kaip taisyklė, turi būti dalinamas su mažomis išimtimis tik vaikams iki 14 metų, todėl atskiroms zonoms maistas turėtų būti skiriamas ne pagal gyventojų skaičių, bet pagal vaikų iki 14 mt. amžiaus skaičius, o maistą skirti tik tų zonų vaikams, kuriose šios kategorijos asmenų maitinimas pagal patikrintus davinius yra blogiausias.

Sia proga tenka priminti kilnų LRK Vyriausiosios Moterų Komiteto šalpos darbą kurio rūpesčiu pastoviai gaunamas maistas ligoniams, gulintiems ilgą laiką ligoninėse, silpnasveikčiams studentams, o paskutiniui metu ir našlaičiams.

Artėja žiema, o su ja artėja tremtiniams nauji rūpesčiai. Tarp tautiniai maitinimo ekspertai Vašingtone pareiškė, kad maitinimo krizė 1947/1948 metais Europoje pasiekianti kulminacinį tašką. Krizę pasireiškianti jau atelancijų metų sausio mėnesį, o vasario-kovo mėnesiais pasidarys ypatingai aštri. LRK Vy. Valdybos pirmininko p. dr. D. Jasičio kelionės į Šveicariją išdavo neduoda pagrindo manyti, kad tremtinių maitinimas pagerėtų.

Pirmosios pamokos

V. Anykščio nuotr.

LRK klausimai

400 MOTERŲ Į KANADĄ

PCIRO vyriausioji būstinė iš Heidelbergo praneša, kad Kanada priims 400 netekėjusių DP moterų iš amerikiečių zonos namų ruošos darbams Kanadoje.

Kanados imigracijos departamentas atrankos komisija jau pareitą savaitę atvyko į Heidelbergą. IRO įkurdinimo centre Am-

berge jie turės pasikalbėjimus su savanoriais.

Visos kandidatės turi būti ne jaunesnės kaip 18 ir ne senesnės kaip 40 metų amžiaus, tik turinčių specialų virimo ir namų ruošos patyrimą amžius gali siekti 45 metus.

Priimtos moterys turės dirbti namų ruošos darbą nemažiau vienerių metų. Pagal IRO ir Kanados susitarimą, jos gaus tokį pat atlyginimą ir nūdosis tomis pat sąlygomis, kaip ir vietinės gyventojos, dirbančios tos rūšies darbą. Išgyvenusius penkerius metus, jos galės prašyti Kanados pilietybės. Pagal naujuosius potvarkius, atvykusios ir pastoviai įsikūrusios galės prašyti įleisti ir savo gimines.

Si „namų ruošos programą“ yra penktasis Kanados įkurdinimo projektas, kuris šiuo metu jau vykdomas amerikiečių zonoje. (S &S, 47, 9. 18).

10.000 SIUVĖJŲ Į JAV

Tarptautinės moterų rūbų darbininkių sąjungos pareigūnai iš Čikagos praneša, kad ši sąjunga planuoja paimti 10.000 siuvėjų iš Europos DP stovyklų.

Tarptautinės sąjungos pirmininkas David Dubinsky sako, kad šis planas jau pereitą savaitę sąjungos vykdomosios tarybos patvirtintas. Jo pranešimu, jungtinis komitetas, sudarytas iš sąjungos pareigūnų ir darbdavių atstovų šią savaitę išvyks į Europą parengti išvietintųjų asmenų pergabenimui.

Šios sąjungos vadovybė taip pat praneša, kad Kanados vyriausybė, atkreipusi dėmesį į Winnipegą ir Montrealio sąjungos bendrą atsisakimą, sutiko priimti 2.500 DP siuvėjų (S&S, 47, 9. 10).

870 Į VENECELA

Grįžęs transporto laivas „General Sturgis“ į Bremerhaveną, paims 870 išvietintųjų asmenų, vykstančių į Venecuelą. Venecuela dabar paima apmokytus darbininkus iš DP tarpo. (S&S, 47, 9. 17).

KARIUOMENĖ APRŪPINA KURU

Iš Frankfurto pranešama, kad EUCOM vyriausioji inžinerijos įstaiga nuo spalio mėn. 1 d. yra atsakinga už amerikiečių zonos DP stovyklų aprūpinimą kuru.

Kuro aprūpinimo funkcija iš civilinių reikalų skyriaus perduota inžinerijos įstaigai, norint supaprastinti aprūpinimo procedūrą ir panaudoti visas galimybes, parūpinant ir paskirstant tinkamą kūrą.

Pranešime sakoma, kad IRO atstovai turi surinkti iš DP stovyklų kuro pareikalavimus pranešimus ir juos perduoti atskirų dalinių inžinerijos skyriams. Inžinerijos tarnautojai praneša, jog jau dabar pasikirstymo punktuose ir pastoviuose, kariniuose daliniuose yra sukrauta 60 dienų malų ir anglų atsargų krūvos. Maža tesą dalinių, kuriuose tebtų atsarga tik 30 dienų (S&S, 47, 9. 8).

NAUJAS JAV IMIGRACIJOS KOMISARAS

Naujas JAV imigracijos komisaras Watson B. Miller pasisakė prieš pirmą patį išsamiai išstudijuojamą išvietintųjų asmenų problemą, vėliau tarsis su prezidentu Trumanu ir tik tada ji busianti su specifiskomis rekomendacijomis perduota svarstyti Kongresui.

Sis. Millerio pareikšimas yra pirmutinis oficialus vykdomosios valdžios pasisakymas apie specialų pasiūlymą DP reikalui Kongresui ateinančiais metais.

Praėjusioje sesijoje prez. Trumanas ragino įleisti tam tikrą DP skaičių iš Europos, visai neunderdarydamas nei skaičiaus, nei smulkiausio įsileidimo plano. Vykdomoji valdžia, kaip atrodo, Kongrese parems Strattono projektą, pagal kurį per ketverius metus būtų įsileista 400.000 pabėgėlių. (S&S, 47, 9. 12)

BAŽNYČIA RŪPINASI DP

„National Conference of Catholic Charities“ generalinis sekretorius monsinjoras John O'Grady, kuris šiuo metu keliauja po Europą, buvo trumpai sustojęs Salzburge, kur kalbėjosi su Austrijos amerikiečių zonos karininku viršininku gen. maj. Harry J. Collins. Tarp kitų klausimų buvo palieta ir išvietintųjų asmenų visose pasaulio dalyse įkurdinimo problema. (W. K. 47, 9. 19).

DOVANAS MAŽIESIEMS DP

Amerikos Raudonojojo Kryžiaus jaunųjų skyrius Esslingeno daugiau negu 800 DP vaikų išdalino dovanų. Išdalinio iškilmes įvyko vietiniame Amerikos Raudonojojo Kryžiaus klube.

Paketėlių turinį sudarė dantų pasta, kempinė, muilas, saulainiai, paprastai ir spalvoti pieštukai bei kitos smulkmenos, reikalingos DP vaikams. Dovanos surinktos ir suaukotos Amerikos mokyklinio amžiaus vaikų. (S&S, 47, 9. 17).

Sventosios uoste

L. Labanauskio nuotr.

S. m. birželio mėn. Augsburgėje buvo suruošti tropinių ligų kursai, kuriuos lankė daugelis med. gydytojų. Viršuje matosi kursų klausytojai, apačioje — kursų klausytojai paskaitos metu.

LIETUVIAI PASAULYJE

Tautos šventė Glasgove

Tautos šventė buvo minima Glasgove rugs. 7 dieną. Bažnyčioje buvo melstas Viešpats ateiti pagelbon mūsų skaudžiai nukankintai Tėvų žemei ir globoti visur išblaskytus tautiečius. Blaivybės salėje buvo surengtas koncertas su šeimynišku pasivaišimu. Šventės prasmę apibūdino kun J. Gutauskas. Jis taip pat publikai pristatė D. Brit. Liet. Tarybos pirm. P. Bulaitį, kuris nušvietė momento lietuviškuosius reikšlus, ypač D. Brit. Lietuvių Sąjungos pirmuosius žygius, išreikšdamas viltį, kad visi lietuviai, seniau įsikūrę ir naujai atvykę, darniai susilies į didžią bendruomenę visų bendram labui ir Lietuvos pagūdai.

Koncertinę dalį išpildė A. Juskevičaitė ir P. Balsytė duetas, J. Serafinaitė solo, E. Jakutienė deklamavimais ir choras.

Hullio lietuvių veikla

Prie pat Hull'io yra įsikūrusi pabaltiečių stovykla, kuri savo kultūrine veikla nuo kitų stovyklų taip pat neatsilieka. Neretai yra ruošiami vietinio pobūdžio koncertai. Neatsilieka lietuviai su savo lietuviškos dainos skambiais akordais ir laiks nuo laiko pasirodo scenoje. Yra susidariusi taip vad. dešimtukas vedamas p. Juskos. Beto, yra susidariusi iš mirtų vyrų tautinių šokių grupė.

Prieš keletą savaitių buvo su-ruoštas stovykloje stalo teniso turnyras kuriame dalyvavo visos tautybės. 1-ją ir 2-ją vietą pavertė lietuviai. 1 vieta atiteko jau Vokietijoje tremtyje pagarsėjusiam šios srities sportininkui p. Pičikui ir 2 vieta atiteko Vainauskui.

Po to buvo suorganizuota rankdarbių parodėlė.

Iš Austrijos atvykusieji lietuviai buvo atsigabėję savo pačių rankomis meniskai padarytus įvairius medžio drožinius, kas ir sudarė parodėlių branduolį. Beto, kaip tik tuo pačiu momentu į stovyklą atvyko pirmasis moterų transportas, kuriame buvo šešios lietuvaitės, kurios irgi tuojau pat prisidėjo prie parodėlių

savo tautos meną ir grožį. Ir aš tikiu, kad aplankys nemažas kiekis anglų visuomenės ir pamatys šių tautų nepaprastą kruopštumą."

Jau pirmą dieną parodą aplankė nemažas skaičius žiurovų o sekma dienos dieną nenutrūkstamai lankėsi anglų visuomenė.

Katalikų moterų sąjungos seimas

Harteford, Conn., rugp. 18 d. įvyko Amer. Liet. Katalikų Moterų Sąjungos Seimas. Seimą atidarė Sąjungos pirm. p. Albina Drizienė. Buvo įspudingų kalbų. Kalbėjo Sąjungos Centro darbuotojos ir žymios kolonijų veikėjos.

Seimo presidijumą sudarė pirm. p. Elzbieta Paurazienė, vice-pirm. p. Marytė Jokubaitė, pirm. rašt. p. M. Zemaitienė ir antr. rašt. p. Galunaitė. Paskyrus Seimo įvairias komisijas, prasidėjo sveikinimų skaitymas. Gautas sveikinimas ir nuo Lietuvos Moterų Draugijos per p. Karvelienę (iš Vokietijos). Seime dalyvavo, daug jaunos kartos lietuvių, kurios atliko svarbesnius Seimo darbus prezidiume ir komisijose.

Svarbiausias seimo darbas buvo konstitucijos pataisų svarstymas ir priėmimas, įvairus administraciniai S-gos skyrių reikalai ir centro administracijos.

Seimas pasiuntė pasveikinimą Lietuvos Moterų Draugijai esamai ištremime Vokietijoje p. Karvelienės vardu, Prez. Trumanui, Valstybės Departamentui, Conn. Valstybės Gubernatoriui, žadėjusiam dalyvauti Seimo benkiute, bet dėl svarbių jo reikalų negalėjusiam dalyvauti, bet išreiškusiam savo sveikinimą.

Moterų Sąjunga veikia keletoje srityse. Salia savišalpos ligoje ir mokykloje namų pomirtines, veikia labdarinės ir kultūros sritys, rūpinasi dorovingų šeimų auklėjimu.

Lietuviai JAV miestuose

JAV lietuvių 'spauda skelbia, kad prieškarinės statistikos žiniomis, lietuvių nuosimtis kaikuose JAV miestuose buvo tokia: Chicago, Ill. 3,2%, New York-Brooklyn 0,5, Philadelphia, Pa. 0,5, Detroit, Mich. 1,5, Pittsburgh, Pa. 2,0, Boston, Mass. 1,3, Worcester, Mass. 5,0, Cleveland, O. 1,1, Baltimore, Md. 0,6, Newark, N. J. 1,0.

Daug didesnis lietuvių nuosimtis kai kuriuose mažesniuose miesteliuose: Waterbury, Conn. 10%, Shenandoah, Pa. 25, Brocton, Mass. 8, Cicero, Ill. 10, Mahanoy

City, Pa. 25, Pittston, Pa. 20, Mt. Carmel, Pa. 15, Spring Valley, Ill. 40, Collinsville, Ill. 15, Athol, Mass. 12, Duryea, Pa. 15.

"Amerika" vėl greit pasirodys

Brooklyne leidžiamas katalikų savaitraštis "Amerika", ilgą laiką buvo Lietuvos Romos Katalikų Susivienijimo name. Kai Susivienijimas namą pardavė, pirkėjas pareikalavo, kad "Amerika" savo spaustuvių vietą susirastų kitur. Kadangi tinkamą vietą susirasti nėra lengva, tai tas susitrukė ir namo savininkas gavo teismo leidimą "Ameriką" verstina pasilinti.

Spaustuvių mašinos ir visas inventorių laikinai tapo perkeltas į Apreiškimo parapijos mokyklos rūsi, iki bus surasta tinkama vieta.

Dabar "Amerika" įsigijo nuosavą namą. Kaip į nuosavą namą mašinos bus perkeltos, "Amerika" vėl pasirodys.

Lietuvių Susivienijimo Argentinoje sukaktis

Liepos 12 sukakio lygiai 33 metai nuo Susivienijimo Lietuvių Argentinoje įsikūrimo. Ta proga įvyko susirinkimas, kuriam dalyvavo šios organizacijos veikėjai ir ir sportuojantis jaunimas. Kalbas pasakė organizacijos pirm. J. Kazdaila. Berisso mindaugiečių pirm. V. Stundžia, režisierius V. Sajauskas, Genovaitė Pilypaitė, buvusi S. L. Arg. sekretore, o dabar Sporto Klubso sekretore ir studentas A. Palukis jo pirminkaujamo Sporto Klubso vardu.

Buvęs pirm. J. Grigaitis pasakė kalbą, apibūdindamas sunkiausius Susivienijimo laikotarpius; kun. A. Grauslys ragino Susivienijimą laikytis lietuvišybės; Pranas Stalioraitis papasakojo kaip jis su velioniu Ignu Sutiniu ir kitais anų laikų veikėjais organizavo Susivienijimą; dabartinis sekretorius St. Majauskas ragino didinti organizaciją ir jos choro; rašytojas P. Babickas sveikino demokratines, nepriklausomas Lietuvos idėjas palaikytus Susivienijime, o dr. A. Kairėlis pagyrė lietuvišybės dvasią gaivinantią susivienijimiečius.

Berisso mindaugiečių valdyba įteikė bronzinę lentą su atitinkamu rašu. Nuotaika buvo gera, dalyviai nesigailėjo plojimo visiems kalbėtojams.

Sporto Klubas įteikė Susivienijimui didelės Argentinos ir Lietuvos vėliavas.

Iš Argentinos Liet. Moterų Komiteto veiklos

Argentinos Lietuvių Moterų Komitetas Tremtinių Vaikams Europoje šelpi liepos 6 d. turėjo savo pirmąjį parengimą: draugišką arbatėlę ir koncertą.

Komiteto pirmininkė. Ona L. Kairėlienė savo kalboje apibūdino Komiteto tikslus ir ragino svečius remti kilnų našlaičių šelpimo darbą.

Neseniai iš Paryžiaus atvykusi ponė O. Kairėlienė, pabrėžė, kad savo akimis matė bėgusių lietuvių vaikų vargą Vakarų Europoje ir prašė padėti visoms ir visiems pasidabavusiems pirmojo Komiteto parengimo pasisekimui.

Ilgėnę kalbą pasakė dr. Kairėlis, pareiškdamas didžiausio, kad gyvenamojo laikotarpio svarbą ir tautos ateitį, tremtinių vaikų pasibaisėtiną likimą Argentinoje sujungę į bendrą Komiteto darbą visų srovių lietuvių. Publika plojo kalbėtojų pranešus, kad du Argentinos lietuviukai, Jurgutis ir Alicia Brazaičiai, Komiteto aukų lapu surinko 80 pezų.

Pradėdant koncertinę programą, Aldona Lipitonaitė, lydin pianinu prof. Lidia Laks, išpildė "Ave Maria" ir sudainavo "Mocute mano", o duete Lipitonaitė su Ona Ozinskienė sudainavo "Kur sapnų grožybė" ir "Tu mergyte mano".

Muzikui V. Rymavičiui vadovaujant vyrų trio: Ignas Valentiniavičius, Juozas Aleksa ir Antanas Slančiauskas, "Kam šerė žirgelį", o šv. Cecilijos vardo vyrų choras, puikiai sudainavo dvi Stasio Simkaus kompozicijas. N. Navicko ir paties chorvedžio V. Rymavičiaus du kūrinius.

Lietuviai tremtiniai Argentinoje

Sao Paulo. — Visko netekę karo audroje, pora šimtų lietuvių iš Vokietijos nemokamai tapo atgabenti Brazilijon. Čia Brazilijos valdžia davė pasus Nr. 20, kurie neduoda teisės gyventi miestuose. Iš uosto tapo nuvesti apie 50 klm. nuo Sao Paulo, kur mus skirstė darbas. Daugelis Sao Paulo lietuvių pasiėmė savo globon vieną kitą pabėgėlių šeimyną, o kun. Pijus Ragažinskis net 19 vyrų, mokančių mekanikų amato įtaisė dirbti General Motors automobilų fabrikon, kaip mechanikus. Valiukai vieną pabėgėlių šeimą paskyrė savo dvaro vedėjais Arapongas, šiaurinėje Paranoje apie 1.000 klm. nuo Sao Paulo. M. Jagučanskis gavo knygvedžio darbą.

JAV lietuvių atstovė p. Devenienė lankosi pas Augsburg-Hochfeldo DP lietuvių.

v. Račkauskos nuotr.

Pasaulio ivykiu sukury

Ragina pasiruosti karui su JAV

„Komunistų politinės policijos agentai Lenkijoje visada ragina žmones pasiruosti rusų karui prieš JAV.“ — pareiškė pabėgęs ukrainiečių partizanų vadas, dabar su laikytų amerikiečių zonoje.

Pagal partizanų kapitono pareiškimą, ukrainiečių pogrindžio armija, kovojusi prieš komunistus ir už Ukrainos nepriklausomybę Lenkijoje, tapo palaūta. Jis ir kiti 39 ginkluoti palydovai ginklų prisikynę sau kelia iš Rytų Lenkijos ir amerikiečių zoną.

„Mes norime tęsti kovą prieš komunizmą“, pasakė jis. „Mes žinome, kad Amerika vėliau ar anksčiau turės kovoti su Rusija ir mes norime pagelbėti“. Jis taip pat mano, kad tūkstantai kitų Ukrainos pogrindžio kovotojų tuo pačiu tikslu seka juos ir vyksta į amerikiečių zoną. (C.D.M.47.9.17)

Amerikiečių generolas apie zaibini karą

Gen. George C. Kenney pareiškė, kad JAV „pajėgus priesaš“ turi oro pajėgų, kurios atgabs į Ameriką „žinomus plataus masto griauamuosius ginklus, kurie daug daugiau pareikalauja gyvybių bei daug žymiai pigesni negu atominių bombos“. „Jei prasidės naujas karas“, pareiškė oro strategijos komandantis, „mes būtume laimingi, jei galėtume prieš aštuonis valandas perspėti apie artėjantį „zaibo karą“, kurio tikslas bus mus paklūdyti per kelias dienas“.

Kalbėdamas pirmajame oro pajėgų sąjungos tautiniame susirinkime, Kenney išsireiškė: „Karo ginklų techniškas tobulėjimas yra toks greitas ir rezultatai taip sunkiai suvokiama, kad šie reikšmingai yra įgiję likminės reikšmės tautiniam saugumui“.

Kenney pasakė, kad JAV kovos aviacija, kuria „mes nelaimės atveju galėtume pasitikėti, yra labai puikioje formoje“.

Be „tiektuvai, kurių mes šiuo metu nedaug turime“, kalbėjo jis, „greit pasens ir mes, jei norime pasilikti aviacijos viršūnėse, turime juos per ateinančius keletus metus pakeisti“. (S.S.47.9.17)

Susikirtimas tarp JAV ir Sovietų S-gos neisvengiamas

Po smarkios Višinskio kalbos JT visumos susirinkime tuoj pat per radiją pasakė kalbą JAV atstovų rūmų užsienio reikalų komisijos pirmininkas Charles A. Eaton. Višinskis savo kalboje Eatoną išvadinio karo kurstytoju. „Susikirtimas su Rusija yra neisvengiamas“, pareiškė Eaton savo radijo kalboje. Jis, kreipdamasis į amerikiečius, reikalavo energingai pasiryžti ginti savo laisvę ir iki paskutiniųjų paremti visas tautas, kovojančias už jų laisvės išlaikymą. Pažodžiui žinomas politikas pasakė, „Susikirtimas su Rusija turi įvykti dėl trijų priežasčių: 1. visas pasaulis turi būti apsisprendęs tarp dviejų viena su antra nesuderinamų gyvenimo filosofijų, 2. rusai karinėmis priemonėmis nori įgyvendinti ideologiją, kurios svarbiausias tikslas yra pasaulinės revoliucijos pagalba pasiekti pasaulio valdymą, ir kurios motyvai ir metodai yra tiek nemorališki, kad prilygtų alkanam tigriui, 3. komunizmas ir jo piktoji rusiškųjų metodų misija turi būti sunaikinta, jei nenorime netekti laisvosios ir laisvojo ūkio amerikoniškųjų idealų. Anksčiau ar vėliau turėsime įsitikinti, ar su rusiškąja vyriausybe, kuri yra komunizmo kūrinijimas, ir su šios rūšies sistema yra mums galima kartu moderniam pasaulyje gyventi“.

JAV REMIA PERSIJA

JAV ambasadorius Persijai Allen, kalbėdamas persų-amerikiečių sąjungos susirinkime, pareiškė, kad Amerika parems Persiją, sprendžiant jos šaltinių panaudojimo klausimus. Susirinkime dalyvavo ministrų kabineto ir parlamento nariai.

„Amerika yra paaukojusi daug savo energijos pasaulio žmoniui išvaduoti iš agresijos baimės“, pareiškė jis. „Mūsų nutarimas ir toliau varyti šią politiką ir Persijos atveju pasilekia toks pat nepalaužiamas, kaip ir kur kitur pasauly. Mūsų žmonės pilnai parems jūsų pačių pasirinktą laisvę“.

Ši kalba, pasakyta kaip tik tuo metu, kai rusai skubina Persijos parlamentą ratifikuoti 1946 m. bandžio mėn. su Rusija Persijos padaryta susitarimą naftos bendrovę reikalui. (D.T.47.9.12)

AUSTRIJOS KARO BELAISVIAI GRIZO „RAUDONI“

Austrijos karo belaisviai, sugrįžę iš Rusijos ir Viena, pasakoja, kad jie reguliariai buvo „apmokomi“ komunistų taktikos, bet nebuvo verčiami prisiekti ištikimybę partijai.

Buvusieji karo belaisviai pareiškė, jog jiems buvo leista skaityti visus Vienos laikraščius, kurie stovyklas pasiekdavo du mėnesius vėliau.

Maistas karo belaisvių stovyklose apibūdinamas kaip „blogas“, bet jis nepažeidė pasakytų, kad ir rusų civiliai būtų valgę geriau. Visas patiekalas susidedavo dažniausiai iš sriubos ir juodos duonos. Jie už uždribus pinigų galėdavo prisipirkti ir kiek papildomai maisto. (S.S.47.9.14)

FORRESTAL PRISAIKDINTAS GYNYBOS MINISTERIU

Is „Missouri“ kovos laivo, grįžtantis iš Brazilijos į Ameriką, prezidentas Forrestal pranešė, kad naujas tautos gynybos ministras James V. Forrestal dėl susidėjusių tarp tautinių aplinkybių prisaikdintas, nelaukiant jo sugrįžtanti. Prezidentas atsakė duoti platesnį paaiškinimą, kodėl jis griežė šio žygio. Seniausias Trumano kabineto narys perėmė naują tautos gynybos ministeriją. Jis tapo visą JAV gynybos pajėgų viršininku. Ryšium su tuo laukiama visos eilės svarbių pakeitimų JAV gynyboje. Be aukštųjų civilinių pareigūnų perdavimo ceremonijose dalyvavo ir aukštieji kariniai vadovai, kurie tarpe gen. štabo viršininkas gen. Dwight D. Eisenhower, laivyno vada adm. Chester W. Nimitz ir oro pajėgų komanduojuojantis generolas gen. Carl Spaatz. (S.S.47.9.18)

Didelis ginklų pareikalavimas

„Rusija toli pralenkia JAV karo ginklų gamyboje“, pareiškė Melvin M. Johnson Jr., Johnsonso automatinų ginklų ako, b-vės pirmininkas.

Buvęs laivyno korpuso kapitonas, dabar vadovaujantis vienai didžiausių tautos automatinų ginklų pramonės bendrovių, perspėja Ameriką, sakdamas, kad nors JAV gamybos potencialas ir atrodo didesnis už Rusijos, bet iš tikrųjų dabartinė JAV produkcija yra „toli atsilikusi“.

Johnson šį pareiškimą davė tik tada, prieš kelias dienas, po to, kai užsienio vyriausybės atstovai pradėjo vesti derybas dėl didelio kiekio kulkosvaidžių užpirkimo.

Jis pareiškė, kad šis bendrovė yra likusi vienintelė automatinus ginklus gaminanti ir tobulinanti įmonė JAV.

„Tuo tarpu“ kalbėjo jis toliau „esau esu šis patikimų šaltinių informuotas, kad rusai tesia ir toliau gamyba mažose iš vokiečių atimtos įmonės ir pačioje Sovietų Sąjungoje“.

„Nenorėdama minėti paskirų tautų, galia tik tiek pasakyti, kad šiuo metų vyriausybės (daugelis jų iš Rusijos kaimynų) tiesiog su karštinges [nirtumu] derasi dėl karo

ginklų, nes jos baiminasi dėl naujo augančio Rusijos ginklavinimo“. (S.S.47.9.18)

Ukrainiečių partizanai nebus laikomi DP.

Berlyne išėjęs rusų oficialus laikraštis „Tägliche Rundschau“ kaltina ukrainiečių pabėgėlius, neseniai atbėgusius į amerikiečių zoną, už jų pranešimą, kad jie atbėgę nuo komunizmo. Iš tikrųjų jie esą fašistinių banditai, karo metu kovoję už nacius ir po to plėšikavę taikungų „Rytų Europos valstybių pakraščiuose“.

Pagal NYHT rugsėjo 20 d. pranešimą, gen. Lucius Clay spaudos konferencijoje pranešė, kad dar nesą nuspręsta, kas bus padaryta su paimtaisiais partizanais.

„Jie yra internuoti ir jų kelionės tikslai iš Lenkijos kruopščiai tiriami“. Tardymas pareikalauja dar kiek laiko, nes, neturint visų duomenų, negalima nuspręsti jų ateities.

Paklaustas, ar ištyrus, kad kuris nors jų yra Rusijos pilietis, Rusiją reikalaujant, bus gražinti, gen. Clay atsakė: „Jei jie yra Rusijos piliečiai, dar nereikia, kad juos būtina reikia gražinti į Rusiją, turi priklausyti nuo karo dėsnių prietaikymo“.

Partizanai „nebus laikomi išvengtinais asmenimis“ — pareiškė generolas.

„Mirtis Trumanui“

Italijos rusiško auklėjimo komunistų vadas Palmiro Togliatti savo kartoje kalboje Romoje, kur 100 000 jo partijos narių šaukė „mirtis Trumanui“, kalbėjo apie JAV „pasaulinę diktatūrą“ ir jos pastangas „iššaukti kitą karą“.

Tai buvo jau antroji tokia karina kalba vienos savaitės būtyje. Prieš septynių dienas jis perspėjo ne kairiųjų vyriausybės premjerą Alcide de Gaspari, sakdamas, kad jei nebus pakeista Italijos vidaus politika, komunistai panaudosią ją. Jis puolė Italijos kabineta ir JAV. (S.S.47.9.16)

GRAIKIJA DIDINA KARIUMENĘ

Geri kairinemuoti Atėnų šaltiniai praneša, kad Graikija prašys JAV leisti sukurti 70 000 vyrų tautinę gvardiją ir padidinti kariuomenę 70 000 vyrų. Tuo būdu susidarytų dvigubai didesnę tautos karinę pajėgą, negu dabar yra.

Tautinė gvardija apimtų ir dabartinę ginkluotą ūkininkų organizaciją, kuri būtų pavesta griežtai karinei kontrolei.

Sis nutarimas buvo priimtas aukščiausioje gynybos taryboje, kurioje atsilankė ir britų bei amerikiečių karinių misijų vadovai (NYHT.47.9.20)

Pereinamoji Malverno stovykla

Jau beveik trys mėnesiai, kai prie gražiųjų Anglijos kalnų įkurta pereinamoji E. V. Ws. stovykla. Stovykla yra gražioje, lygioje pievoje, pusė barakų statinės formos, kiti mūriniai, su visais patogumais. Kambariai mūrinuose barakuose įvairaus dydžio, labai patogūs ir erdvūs. Statinės telpa po 16 asmenų. Yra atskiros prausyklos ir dušai. Žodžių, gyvenimo, sąlygos yra geros, maistas daug kartų geresnis negu Vokietijoje. Be to, galima nusipirkti įvairiausių uogų duonos, bulvių, pyragėlių. Netoli yra gražus Malverno miestas. Jį pasiekti nesunku: užmoki 4 pensus ir graži autobus nuvilpi apie 4 mylias. Ten visko pilna, bet reikia turėti pinigų, kuponų. Normuotos prekės yra palyginamai pigios, o nenormuotos ir įvairūs papuosai ar smulkios dalykėliai gana brangūs. Geri batai — 37—50 šilingų, kostiumas 20—30 svarų, radijas 15—22 svarai, laikrodžiai 12—22 sv. ir

t. t. Uždarbis, jei valandomis, tai val. po 1 šil. 6 pensus, akordų vyrai į dieną gali uždirbti po pusantro svaro, moteris iki svaro. Amatininkai gyvena neblogai, dirbami savaitėje 44—48 val. ir uždirbdami 7—10 svarų, o technikai, pramonininkai kur kas daugiau. Seniau gyvenę lietuviai gana padoriai pragyvena. Gražiai apyrenge, soti. Mūsų, naujai atvykusių, įsikūrimas yra gana įvairus. Ne visiems pasitaiko gauti norimą darbą. Darbo Ministerija skiria kokį suranda. Didelė dalis lietuvių jau išvuko prie žemės ūkio ir viešbučių darbų grupėmis ir pavieniui. Seimas taiko sykii, o kartais ir persikaria.

Labai didelis pasilgimas lietuviško spausdinto žodžio. „Žibuiri“, „Mūsų Kelio“, „Lietuvių Žodžio“, „Teviškos Garso“ laukiamas su kiekvienu pašto atėjimu. Kartais sušinta žiburėlis, kai kuris lietuvis gauna minėtų laikraščių. Čia stovykloje yra bendra skaitykla, kurioje mirga įvairiausiom kalbom laikraščiai ir žurnalai. Sportas taip pat gyven, net rungtyniaujama įvairiose srityse su anglų kariais ir klubais. Taip pat veikia skautai, kurie turi progos pasirodyti ir bendrauti su vietiniais skautais. Buvo nuvykta į anglų lauzą. Apie tai gražiai atsiliepė skautiška anglų spauda, kurioje minima pabaltiečių skautų skaudi tragedija, jų vagari ir pergyventos karo audros.

Meninių pasirodymų buvo jau keliolika stovyklų ir Malverno mieste. Prie meninių grupių pasirodymų daug prisideda stovyklų direktorius p. Strom, kurio dėka tautinių šokių grupės dalyviai buvo įtraukti į vietos stovyklų įstaigas bei virtuves. Lietuvių vyrų choras taip pat gražiai pasirodė. Prie koncerto salės buvo dar surengta parodėlė, kuri savo turtingumu ir sutvarkymu viliojo visus atvykusius. Prie jos

Lietuviai Vokietijoje

Spauda pranešų zonoje

Apie pranešų zonos lietuvių gyvenimą spaudoje rašoma labai mažai. Iš mūsų spaudos žinių apie pranešų zoną iš tikrųjų negalima susidaryti nei vaizdo, kaip ten tikras gyvenimas atrodo. O jis yra labai skirtingas nuo kitų zonų gyvenimo visais atžvilgiais. Kai kuriose srityse čia žymiai daugiau laisvės, negu kitur, bet kitose srityse jos visiškai nėra.

Štai palmikme spaudos barak. Kai amerikiečių srityje lietuviai turi apie 6 spaustuvėse spausdinti laikraščius, tai pranešų zonoje nėra nei vieno lietuvių laikraščio. Visos detos pagrindinių šios zonos lietuvių kolonij — Tūbingeno ir Ravensburgo — pastangos nedavė jokių rezultatų. Nei Tūbingene nei Ravensbure neįsistatė lietuvių laikraščio. Tuo būdu šis zona turi tenkintis kitose zonos leidžiamas spauda. Aišku, kad kiekvienos zonos lietuviams nėra reikalo turėti savo atskira lietuvių žurnalo, todėl, kaip zonos zonos yra laikraščiai, kurie stengiasi apimti visą mūsų gyvenimą. Bet faktas, kad pranešų zonoje, lietuvių laikraštis nebuvo leistas, yra reikšmingas ir būdingas. Dabartinės sąlygomis pranešų zonos lietuvių gali apsieiti be atskiro laikraščio pranešų zonoje, bet kaip jie verstųsi, jei ir kitose zonos lietuvių laikraščiai nebūtų leidžiami? O atrodo, kad pranešų zonoje lietuvių laikraščio nėra, tuo atveju, jei iš viso lietuvių trimitiniai neturėtų savo laikraščio.

Antras suvaržymas spaudos srityje yra nemažiau keistas ir nesuprantamas. Ivedus pranešų zonoje okupacijas, lietuvių laikraštis turėtų būti okupuojamas administracijos narių, išvietintųjų amėnų neturi galimybės įsigyti nei pranešų, nei anglų spaudos, nes iš pradžių, kaip lietuvių laikraštis, neturi jokios galimybės susipažinti su pranešų ir anglų spauda. Tai savo rūšies draudimas. Daryti šio reikalo žygių anksčiau UNRRA-oje, o vėliau P.D.R. įstaigos nedavė jokių pėdsakų. Net YMCA-os ir atskirų tautybų komitetų vedamos skaityklose nėra minėtos pranešų ir anglų spaudos. Jei kas iš spaudos skaito, tai tik pasisiskaito ar išsiglės nelegaliu keliu, kuris yra pavojingas, kaip kiekviena spekuliacija. Vieni atkreipia už kelių okupacinių frankų turėjimą vienas asmuo nubaustas kelių mėnesių kalėjimu.

rengimo daugiausia pasidarbavo p. Trinkaitė, p. Velička ir kt.

Ypattingai susidomėjo, ne tik vietiniai tokiais pasirodymais, bet ir platesnė anglų visuomenė. Štai lordo Harrosson žmona, kartą stebėjusi lietuvių ir kitų tautų dainas bei šokių, labai lietuviškus pamilo ir reiškia daug simpatijų. Iškilmingoje šventėje, įvykusioje Malverne, ji su lordu Harrison pasveikino bei pavaišino tautinių šokių dalyvius ir grožiosios drabužių bei tautiniais šokiais. Visa tai atžymėjo spauda ir įdėjo nuotrauką, kurioje matyti šokančią „Rugeliją“. Šventėje atsilankė aukšti valdininkai iš įvairių Anglijos vietų buvo labai patenkinti tokia E. V. Ws pasirodymu. Reikia pažymėti, kad pasirodymai buvo rengiami iš pravažuojančių pajėgų iš įvairių buvusių Vokietijoje meninių grupių. Chorvedžio p. Dzekloriaus bei šokių vadovo J. Starkevičiaus dėka ir visų lietuvių pasiryžimu buvo išgarsintas Lietuvos vardas. Daugelis teiravosi apie jos praeitį ir dabartį ir su užuojauta širdyse teiktė viltį, kad ateiti diena, kada vergijos pančiai nukris.

Atsilankęs Lietuvos ministeris D. Britanijai p. K. Balutis ilgai ir išsamioje kalboje pažymėjo, kad mūsų atieties perspektyvos dabar yra daug ryškesnės negu karo metu.

Bal. Brazdžionis

Lietuviai Krepšinio Laimėtojai

Netoli Jorko yra pereinamoji stovykla atvykusiesiems iš Vokietijos Anglija darbininkams. D. P. Full Suttono stovykloje yra šiuo metu nemažas skaičius įvairių tautybų trenirinių kurie laukia išvykimo į darbuviutes. Nuo rugpjūčio 4—8 d. buvo prarastas stovykloje krepšinio turnyras Davlavovo: lietuvių 2 komandos, latvių 2 ir estų 1.

Paskutiniu metu teko nugirsti, kad Rotvelio krepšinio turnyro žurnalistas Luitewiczer gavo koncesiją išrašyti iš Parizjans pranešų ir anglų spauda ir pardavinėti ją išvietintiesiems asmenims už vokiškas markas. Tačiau lai šiol tos spaudos niekur dar nematyti, nors nuo pirmųjų parduotų praejo jau daugiau negu mėnuo laiko.

Susidarius tokiai padėčiai, lietuvių kolonijoms pranešų zonoje stengiasi papildyti gaunama iš kitų zonų lietuvių spaudą leidžiamais rotatoriumi buletiniais. Tokių buletinių pažyminti du-Elitos kasdien leidžiamas buletinis ir „Naujausios Zinios“ buletinis apripinamas Tūbingen, Reutlingen ir kitose pranešų kolonijose, o „Naujausios Zinios“ naudoja Ravensburg, Biberach, Tettanng ir kitos vietovės.

„Naujausios Zinios“ leidžiamas Ravensbure kiekvieną darbo dieną. Šiuo pavadinimu jos išleista nuo 8. m. vasario 25 d. Ligi šiol išleista 155 numeriai. Vėtra.

Aukštutinė Austrija

Linz kolonijoms didelė tautiečių dalis jau ketvirtą kartą rugsėjo 8 d. šventė mini toli už savo tėvynės ribų. „Kadangi rugsėjo 8 d. šiais metais buvo pirmadienis, tai Linzo kolonija į šventę skėmadinė (7 rugsėjo), nes visi mūsų kolonijos gyvenojai (286 žm.) gyvena privačiai ir dirba pas amerikiečius bei austrus raštine, imonėse ir kt., taigi nebūtų buvę galima tą dieną suruošti platesnio mėsos šventės. Šventę rugsėjo 8 d. Bruncherio konservatorių studentas M. Cikota „Viešpatie, stiprink mūsų tėvynę“ ir „Kad širdį tau skausmas“. Taip pat giedėjo bažnytinis choras. Vagsovo Pr. Lejra.

15 val. prasidėjo poėdis. Jį atidarė ir [žangini] žodį tarė Linzo LTB pir-

LIETUVIŲ SAVAITRAŠTIS

J. Būtėnas

PO MARSHALLO - VIŠINSKIO DIALOGO

„Ilgiau taip nebegalima“ — šis motyvas JTO Visumojie yra pasidavęs tai, kas Sekspyro „Hamletis“ yra „būti ar nebūti“. Marshallis ir su juo ištisai kitų delegatų komanda nuosirdžiai ironiškai, kad Saugumo Taryboje palikus ligšiolinę veto praktiką nežūgalo galutinai bankrutuos ne tik JTO, bet ir jos globojami pasaulio tauta. Jos, tos tautos, dar nė būti nėra, kaip konstatavo Australijos Dr. Evattas. Marshallio žodžiais, žmonija kiekvienam žingsnyje susiduria su grėsme, priešpaužia ir klaidų skurdą. Tam krikščioniškam negalavimui pašalinti Marshallis

New Yorko praneša, kad kai kurios delegacijos dar ieškancios ekvilibristinių triukų surasti naujam Vašingtono-Moskvos kompromisui. Tačiau ir Vakarų diplomatiniai korespondentai sunkiai besivaizduoja, kokia galėtų būti to kompromiso bazė. Marshallio ir Višinskio požiūriai priešingai kaip ugnis ir vanduo. JAV valstybės sekretoriaus pasiūlymus sovietų delegacijos šefas jau kategoriskai atmetė ir, galima sakyti, ji pati pasodino į kaltinamųjų suolą. Moskvos akimis „taikos ir saugumo komitetas“ esąs skirtas nuvertinti Saugumo Tarybą, kurioje taip vėsliai tarpsta sovietinis veto. Balkanų komisija esanti Vašingtono išgalvota apjuodinti nekaltais kaip balandžiai Graikijos kaimynams. Korėjos nepriklausomybės netampanti kūnu tik dėl to, kad JAV laužiančios Moskvos susitarimus. Labai idomu, kokiais jausmais JAV ir kitų demokratinių valstybių diplomatai svarstys Višinskio pasiūlymą pasmerkti „karo kurstytojus“, į kurių sąrašą sovietų delegatas yra tūlį iš jų pačių įrašęs ir pakarti rekomendavęs. Į Marshallio ofenzivą tvarkai pasaulyje, atstatyti Maskva Višinskio lūpmomis atsakė paskelbdama, „New York Herald Tribune“ žodžiais, brutalaus nihilizmo kontraofenzivą. Jeigu kai kieno siekiamasis kompromisas paliks ligšiolinę JTO padėtį, Marshallio ofenzivą bus nuėjus niekais, ir pasaulis toliau garmės pražūties prarajon. Jeigu gi esmingieji Marshallio pasiūlymai Visumos bus priimti, bus pralošusi Maskva. O kas po to?

Atsakymas priklauso atečiai. Buvus prancūzų ambasadorius Berlyne François Poncet „Figaro“ laikrašty sakosi didžiai nustebsias, jeigu sovietai patys pasitrauks iš JTO, kur jie ligi šiol taip sekmingai varė savo griaujamąją politiką. Tačiau turkų laikraštis „Vanahit“ yra įsitikinęs, jog Marshallis savo politinę ofenzivą pradėjęs perdaug rimtai, kad sovietai neturėtų pasidaryti išvadu. Toji JAV politika, esam tikri, nesiekia pažeisti teisėtų Sovietų Sąjungos interesų. Bet teisėtų interesų ribos sovietų jau seniai ir labai toli peržengtos. „Vanahit“ tėra vienas iš daugelio spaudos organų, įsitikinusių, kad Maskva nei grįš atgal, nei sustabdys savo žygį pirmyn. Tuo atveju, jeigu JTO Visuma pasisa-

kys einanti išvien su Marshalliu, sovietams beliksia iš JTO pasitraukti. Laikraščiai jau užsimena, kad Molotovas ketins atvažiuoti į New Yorką Kremliaus vardu pasakyti sudie kitoms jungtinėms tautoms. Pasaulio padėtis tada pasidarys itin kritiška, bet turkų laikraštis guodžiasi, kad ji bus bent jau aiški, nes pasaulio skilimas bus kiekvienam regimas. Lauksim tad JTO Visumos darbų galo, nors dera neišleisti iš galvos kitų turkų laikraščio, „Tasvir“, informacijos, kad dar prieš Visumos sesijos galą įvyksia esmingų pasaulinės politikos pakitimų.

Jau būtų neatsargu tokias prognozes vertinti vien kaip sensacinę žurnalistų spekuliaciją. Ir Paryžiaus 16-kos konferencijos parengtame Europos ūkiui atstatyti plane yra klauzule, numatanti specialius papildymus tuo atveju, jeigu įvyktų visuotinės politikos pakitimų. Tuos pakitimus gali išaukti ne vien koks nors teatralinis sovietų diplomataus JTO scenoje: pakankamai / perversminių reikšinių brestai ir realaus Europos bei Art. Rytų politinio gyvenimo arenoje. Sovietai jau kone ultimatyviai reikalauja Irano vyriausybę realizuoti naftos koncesijos susitarimą, grąšindami, kad likuriavimas galis pasidaryti „pavojingas Iranui“. JAV ambasadorius rado reikalinga padrašinti iranietiš, kad JAV padėsiančios jiems ginti savo laisvę. Italijos vyriausybės kalbėtojas rugsėjo 19 d. piktinosi užsienioose paskildusiais pranešimais, kad Italija esanti komunistinės revoliucijos išvakarėse, bet tą pačią dieną italų komunistų lyderis Togliatti pareiškė, kad didelė italų tautos dalis jau pasirengusi sukilimui. Okiniai sunkumai ir milijoninis streikas atmosferą tam jau gali būti parengę. Jeigu taip, kas pasakys, kada bus duotas įsakymas operaciją pradėti?

Tai primenama ne panikai kelti. Šalta galva geriausiai išlaikoma, kai žinoma, ko galima laukti.

Vengrijos ministro pirm. pavaduotojas ir komunistų partijos vadovas Mathias Rakosi, vadovaujantis asmuo Vengrijos gyvenimui.

Atleisdinėjami ir teisiami tarnautojai

Liepos 3 d. „Tiesa“ rašo:

„Paskutiniu metu Lietuvos TSR prokuratūros organai patraukė baudžiamojon atsakomybėn ir perdavė teismui eilę asmenų, pateikusių fiktyviai padidintą atliktų darbų apimtį.

Buvęs šiaurės vakarų elektros montavimo kontoros 6 montažo ruožo viršininkas Kusovlev susitarė su „Krosnines“ plytinės direktoriumi Guščinu ir į atliktų darbų apimtį įtraukė neatliktus darbus už 39,559 rub., apiforminęs suklusiojimą fiktyviais aktais.

Kuzovlev ir Guščin buvo nuvesti vieneriems metams pataisos darbams kiekvienas.

Statybos — montavimo Vald-

Gen. ltn. John C. H. Lee nuo 1942 m. buvus amerikiečių kariuomenės Anglijoje, Prancūzijoje ir Vokietijoje tikimo viršininkas. Nuo perėitų metų sausio mėn. jis bus jungtinė — amerikiečių ir anglų karinių pajėgų viršininkas Italijoje. Šiuo metu gen. ltn. John C. H. Lee Bvyksta į JAV, kur atsisės religiniam gyvenimui.

bos Nr. 3 darbų vykdytojas Sazonovs, vykdydamas Klaipėdos „Trinity“ tekstilės kombinato atstatymų darbus, kartu su inžinierium Laisauku tyčia padidino atliktų darbų apimtį, pristatę fiktyvias žinias apie plano įvykdymą. Tokių būdu padaryta valstybei nuostolių už 75,600 rub. Sazonovs su Laisauku perduoti teismui.

MAISIOGALOS tyriminio ūkio direktorius nepateikė valstybiniam bankui finansinės ataskaitos. Todėl buvo nutrauktas ūkio finansavimas, kas palietė ne tik darbuotojų atlyginimą, bet ir pakenkė ūkio tvarkymui. Maisiogalos tyriminio ūkio direktorius Repšys ir buhalteris Tolušis patraukti teismo atsakomybėn. („Tiesa“ birželio 24 d.)

KLAIPĖDOS apželdinimo tresto valdytojas Malakauskas ir jo pavaduotojas Kolovnev už pavasario darbų plano neįvykdymą, visišką tresto darbo susmukdymą ir išskvojimus nuo pareigų nuimti ir perduoti prokuratūrai. („Tiesa“ birželio 25 d.)

KRETINGOS apskrities finansų skyriaus vedėjas Taurinskas už neatsakingą pažiūrą į darbą iš pareigų atleistas. („Tiesa“ liepos 1 d.)

KAUNO miesto butų valdybos viršininkas Bukutis ir Stalino rajono butų skyriaus viršininkas Rižovs atleisti iš pareigų už butų ūkio netvarkymą, neslėmimą priemonių prieš butų ir namų speculiaciją, abejingumą sprendžiant darbo žmonių skundus.

Pagal specialiai išleistą Kauno miesto vykdomojo komiteto nutarimą, visi namų grąžinimai, atlikti

be miesto vykdomojo komiteto žinios, pripažinti negaliojančiais. Sudaryta miesto komisija peržiūrėti visas namų grąžinimo bylas. („Tiesa“ liepos 2 d.)

TROSKŲNŲ (Panevėžio apskr.) vartotojų kooperatyvo „Dobilai“ vartotojų kooperatyvo „Dobilas“ tuokliavimą ir saulaviavimą iš pareigų atleistas. („Tiesa“ liepos 5 d.)

JONISKĖLIO Laukų ūkio techniko mokomojo ūkio vedėjas Likos pavasari neatrementavto inventorius, kuris suvedo guldėdams priežiūros po atviru dangumi. Likas iš pareigų atleistas. („Tiesa“ liepos 3 d.)

VABALNINKO vartotojų kooperatyvo pirmininkas Daunys už nereagavimą į trūkumus, išskeltus per susirinkimą, iš pareigų atleistas.

PABIRŽES krautuvės vedėjas V. Samulin už blogą vartotojų aptarnavimą iš pareigų atleistas. („Tiesa“ liepos 9 d.)

Netvarka įmonėse

Plungėje iki šiol dar neatsigavo „Liny audinių“ audykla. Įmonėje, likusioje per žiemos šalčius be kuro, sušalo vandentiekis. Darbas buvo nutrauktas ir iki pat šių dienų neatnaujintas pilna jėga. Klaipėdos „Trinity“ kombinatas taip pat pritrūko kuro. Dėl žemos temperatūros cehuose gėdo tonos verpalų; verpykla kartais pateikdavo vien niekialą. Susitrukdė ir tekstilės įmonių darbas Kaune dėl kuro stokos ir menko gamybinių patalpų remonto. Iki šiol respublikos tekstilės pramonė nesugebėjo išlyginti valstybei savo skolas, kuri jau siekia viršum milijono metrų įvairiausių audinių.

Kai kur pernai buvo pradėta rengtis žiemai, kai pasirodė pirmosios šalnos ir sniegas. Juk Kauno pramonės ir miesto ūkio įmonės pradėjo 1946 metais sparčiau gabenotis kurą tik spalio ir lapkričio mėnesiais. Kuras buvo žalias, šlapias. Teko jo eikvoti žymiai daugiau negu įprasta. Miesto butų remonto planai liko popieriuje... („Tiesa“ liepos 2 d.)

Teisiami ūkininkai

„Tiesa“ liepos 19 d. praneša, kad RASEINIŲ apskrities, Šiluvos valsčiaus, Tverjoniškių apylinkės „kininkai“ Pranas Servinis, Vladas Juocevičius ir Kupriniškių apylinkės Juozas Petrevičius už pieno pristatymą sabotavimą ir fiktyvių žemės pasidalinimą patraukti teismo atsakomybėn.

Pieno paruošų planas neįvykdomas

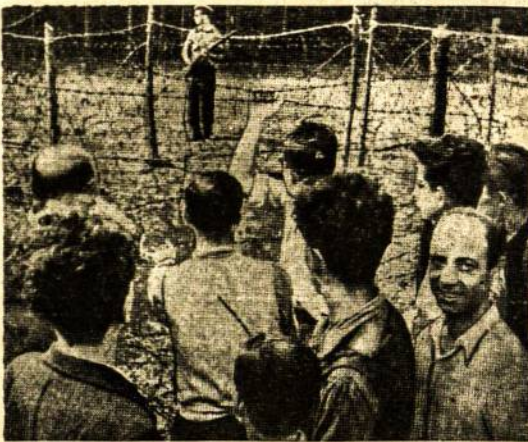
„Tiesa“ liepos 15 d. rašo, kad ruošų planas“ š.m. liepos 10 d. višuos Lietuvos apskrityse įvykdymas maždaug 50%. Pagal tą pranešimą mažiausia pieno statą šios apskrities: Marijampolės — 42%; Kretingos — 44,3%; Ukmergės — 47,8%; Varėnos — 48,4%; Biržų — 48,9%; Šiaulių — 51,2%; Kauno — 51,9%...

Charakteringi veidai

J. Penčyla

Internuotųjų žydų, kuriems nepasisekė slapta išvažiuoti Palestinos, stovykla Pöpendorfe prie Lübecko.